

XVII. évfolyam
6. szám
ROMALAP
2009. június
Ára: 300 Ft

JÖVÜNK!

LD

„LUNGO DROM”

HOSSZÚ ÚT

Nagy Imre-emléknap

Nagy Imre és mártírtársai kivégzésének 51. és újratemetésének 20. évfordulójára emlékeztünk idén június 16-án.

Nagy Imre 1953–55 között volt Magyarország miniszterelnöke. A történelemkönyvekben az ő miniszterelnökségének időszakát „az enyhülés éveinek” nevezik. Miután a szovjet „nagy vezér”, **Sztálin** 1953-ban meghalt, nemcsak a Szovjetunió, hanem a befolyási körzetébe tartozó országok, így Magyarország is fellélegzett, hiszen véget ért a diktatúra – bár mint utóbb kiderült, nem véglegesen. Magyarországon **Rákosi Mátyás** helyett 1953-ban Nagy Imre lett a miniszterelnök.

Nagy Imre volt miniszterelnök

Nagy Imre idején a korábbihoz képest jelentős enyhülés következett be hazánkban. 1955 áprilisában azonban elmarasztalták, majd leváltották miniszterelnöki posztjáról Nagy Imrét; helyére **Hegedüs Andrást** helyezték, a valódi hatalom azonban ismét Rákosi Mátyás kezébe került, így a diktatúra visszatért hazánkba. A fokozatosan érlelődő elégedetlen-

ségek és feszültségek következtében 1956. október 23-án Pesten kirobbant a forradalom. Az este folyamán a hatalmasra nőtt tömeg az Országház előtt követelte, hogy Nagy Imre mondjon beszédet. Hosszú várakozás után Nagy Imre a nép elé állt, ám beszéde nagy csalódást okozott a tüntető tömegnek.

Nagy Imrét még aznap este visszahelyezték miniszterelnöki pozíciójába, néhány napig azonban még ő és **Kádár János** is ellenforradalomnak nevezték a forradalmat rádióbeszédekben. Nagy Imrében október 26-ára tudatosult, hogy a kormánynak két lehetősége van: vagy leveri a felkelést a szovjet csapatokra támaszkodva, vagy pedig a követeléseket teljesítve az események élére áll. Végül Nagy – hosszú vívódás után – az utóbbi mellett döntött, és ettől kezdve az események visszafordíthatatlanná váltak. A változás október 27-én a kormány átalakításával kezdődött, majd másnap – az eseményeket ártérítelve – a forradalmat „ellenforradalom” helyett „nemzeti demokratikus mozgalomnak” minősítették. A miniszterelnök közölte, hogy a szovjet katonai alakulatok hamarosan elhagyják Budapestet, később egész Magyarországot is. Először úgy tűnt, Moszkva is elfogadja ezt az utat, a szabadság reménye azonban hamarosan szertefoszlott, a Szovjetunió a forradalom leverésére készült. Nagy Imre ezt érzékelte, ezért bejelentette, hogy Magyarország kilép a Varsoói Szerződésből, és semleges állammá alakul. Nagy Imre külföldről is segítséget kért, válasz azonban nem érkezett.

Az 1956-os forradalmat és szabadságharcot leverték, és új kormány került hatalomra Kádár János vezetésével. Miután az országban nagyjából helyreállt a rend, elkezdődött, majd egyre fokozódott a kíméletlen megtorlás. 1957 végén felgyorsult a „rendcsinálás folyamata”, sorra letartóztatták a forradalom résztvevőit. A perek közül Nagy Imre és társai (**Gimes Miklós, Losonczy Géza, Maléter Pál, Szilágyi József** és **Vásárhelyi Miklós**) ügye bírt a legnagyobb jelentőséggel, amelyet 1958 februárjában indítottak és júniusra már le is zártak. A vád ellenük: „a népi demokratikus rend megdöntésére” irányuló szervezkedés kezdeményezésének és vezetésének fikciója volt, vagyis koholt vádakkal állították őket bíróság elé. Nagy Imrét és társait halálra ítélték. Az ítéletet 1958. június 16-án hajtották végre.

ROMA LAP
Megjelenik
havonta.

Megjelenik havonta a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Közalapítvány támogatásával. Kiadja: az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány 5000 Szolnok, Aranka utca 3. – Telefon: 06-56/420-110 – Fax: 06-56/514-331 – Levelezési cím: 5000 Szolnok, Aranka utca 3. – e-mail: ldromalap@index.hu – Internetcím: www.lungodrom.hu
A lapot szerkeszti a szerkesztőbizottság. – Tervezőszerkesztő: Gudmon András

Felélős kiadó: Farkas Flórián

Címlapon: LD archívum

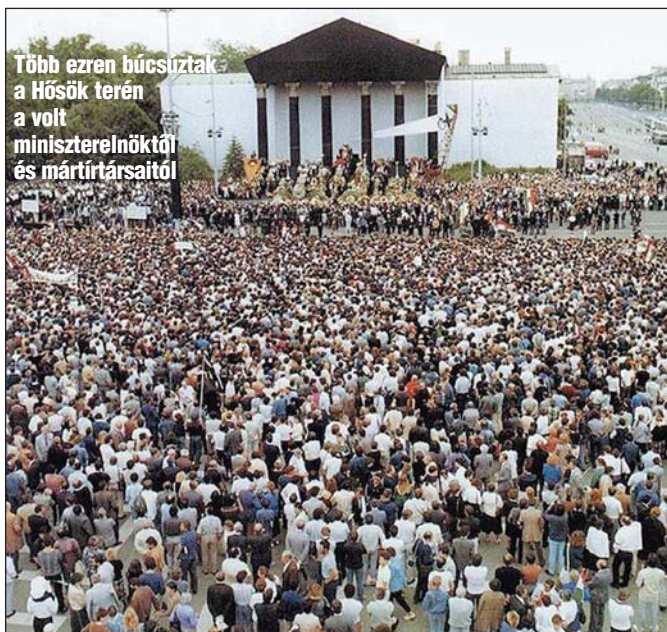
Nyomdai munkák: KARCAGI NYOMDA KFT.

Felélős vezetők: Márkusné Tankó Orsolya és Nagyné Tankó Tímea ügyvezető igazgatók

ISSN 1216-982X

Újratemetés 1989-ben

1989. július 6-án a Legfelsőbb Bíróság Elnökségi Tanácsa felmentette az 1958-ban hamis vádakkal illetett Nagy Imrét és mártírtársait. Már áprilisban azonosították a holttesteket és elkezdődtek az újratemetés előkészületei, majd 1989. június 16-án az újratemetésre is sor került. Akkor több ezres tömeg búcsúzott a volt miniszterelnöktől és társaitól a Hősök terén felállított ravatalnál. Az egykori harcostársak, valamint az ifjúság nevében a Fidesz egyik vezetője, **Orbán Viktor** gyászbeszédet mondtak. Nagy Imrét és társait a rákoskeresztúri temetőben helyezték örök nyugalomra. Az ünnepséget egész napos élőadásban közvetítette a televízió. Az 1989. június 16-ai újratemetés a rendszerváltás jelképes eseménye lett: egy kor véget ért, és egy új kezdődött.

Több ezren búcsúztak a Hősök terén a volt miniszterelnöktől és mártírtársaitól

Húszéves évforduló

Idén, az újratemetés 20. évfordulóján Budapesten, a Vértanúk terén Nagy Imre szobrának megkoszorúzásával kezdődött az ünnepség, a Vértanúk Emléknepje. Virágokkal emlékeztek a mártírokra Nagy Imre hozzátartozói, a politikus nevét viselő alapítvány és társaság képviselői, az 56-os szervezetek és politikusok.

Sólyom László köztársasági elnök délután helyezte el a megemlékezés virágait a rákoskeresztúri Új Köztemetőben, először a 300-as parcella emlékkövénel, majd Nagy Imre és a névtelen áldozatok sírjánál. A Fidesz-KDNP frakciószövetség nevében **Pelczné Gáll Ildikó**, a Fidesz alelnöke, **Lukács Tamás** KDNP-s országgyűlési képviselő és Koszorús László, a Fidesz elnöki stábjának helyettes vezetője koszorúzta meg Nagy Imre sírját a sírkert 300-as parcellájában.

A fővárosban számos helyen tartottak megemlékezést, így a Kozma utcai Kisfogházban is, ahol annak idején kivégezték Nagy Imrét és társait. A Parlament Nagy Termében rendezett megemlékezés után a volt miniszterelnökről elnevezett teremben elhelyezték Nagy Imre utolsó kormánya tagjainak és az 1957–58-ban vele együtt perbe fogott sors-társainak arcképét.

A Polgári Magyarországért Alapítvány és a Konrad Adenauer Alapítvány 17.00 órától rendezte meg a „Nagy Imre újratemetése” című konferenciát, melyre a budapesti Ybl Palotában került sor. A konferencián részt vett többek között

A Nagy Imre újratemetése című konferencia résztvevői

Balog Zoltán, a Polgári Magyarországért Alapítvány elnöke és **Hans Kaiser** volt miniszter, a Konrad Adenauer Alapítvány magyarországi irodájának vezetője.

Az emléknep alkalmából felavatták Maléter Pál 1956-os honvédelmi miniszter szobrát a fővárosban, a nevét viselő katonai laktanyában. Maléter Pál részt vett a szovjet hadsereg Magyarországról történő kivonásáról kezdett tárgyaláson, 1958-ban Nagy Imrével együtt őt is kivégezték.

A fővárosi ötvenhatos emlékmű előtt sokan gyertyagyújtással rótták le kegyeletüket és emlékeztek Nagy Imre és az 1956-os forradalom és szabadságharc áldozataira.

A Hősök terén a Múcsarnok épületét piros-fehér-zöld színbe öltöztették, a mártírokra, az 1958. és 1989. június 16-án történetekre emlékezve. A Múcsarnok lépcsőjét, ahol húsz

évvél ezelőtt a hat koporsó állt, most fűszőnyeg borította, amelynek közepén virágokkal borított dombot alakítottak ki. A megemlékezők ide helyezhették el virágaikat. Húsz éve az épületet a gyász fekete színébe öltöztették, most a homlokzatot és a bejáratot fehér vászonnal borították be, oszlopait pedig nemzetiszínű virágkompozíciót ábrázoló lepellel vonták körbe. A téren húsz évvel ezelőtti fotókból szabadtéri kiállítás volt látható. A képeken elsősorban az újratemetés képei jelentek meg, de felelevenítették a magyar-osztrák határnyitás pillanatait és a harmadik Magyar Köztársaság ünnepélyes, Kossuth téri kikiáltását is.

L.A.

A hónap hírei • A hónap hírei

Illusztráció:
LD archívum

ÉLELMISZERT OSZTOTT AZ ÚJPESTI ROMA KISEBBSÉGI ÖNKORMÁNYZAT

♣ Az Újpesti Roma Kisebbségi Önkormányzat június 8–11. között a Berda József utca 48. szám alatti szolgáltatóházban, a volt Arany Kakas vendéglő helyén élelmiszerosztást tartott. 14 tonna liszt, 9 tonna cukor, 5 tonna búzadara és 2 tonna száraztészta fogyott el négy nap alatt.

A rászorultságot jellemezte, hogy a nagycsaládok, nyugdíjasok átlagban két órát álltak sorba az alapvető élelmiszerért. Csóka János Pál az önkormányzat elnöke elmondta, hogy az évről-évre megrendezett ingyenes osztáson egyre többen állnak be és igénylik a csomagot, amelyet családonként a gyermekszám figyelembevételével osztanak el.

OLASZLISZKA: ÍTÉLET SZÜLETETT

♣ Gyakorlatilag a vádhatóság indítványozta büntetési tételeket rótt ki a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság a 2006 októberében, Olaszliszkan elkövetett lincselés vádlottjaira. A május 29-én délelőtt megszületett elsőfokú – egyelőre nem jogerős – ítélet szerint az ügy másodrendű vádlottja, az elsodort kislány apja harminc év múlva szabadulhat legkorábban életfogytig tartó büntetéséből. Az ügy további öt vádlottja – köztük az elsodort kislány bátyja, valamint felbujtóként elítélt

anyja – 15–15 év fegyházbüntetést, az eddig házi őrizetben lévő két fiatakorú vádlottja pedig fejenként 10 év letöltendő szabadságvesztést kapott. A bíróság az ítélet indoklásában elmondta: ki kell mondani, Olaszliszkan lincselés történt.

BOROTVAPENGÉVEL TÁMADT A CIGÁNY CSALÁDRA

♣ Megtámadott és megvagdosszott egy borotvapengével egy férfi egy cigány családot a Jász-Nagykun-Szolnok megyei Abádszalókon, az apa és az anya sérült meg, a gyerekek nem.

Az ablakon keresztül jutott be a roma család házába a támadó Abádszalókon, aztán rájuk támadt egy borotvapengével. A házban öten voltak, a nagyszülők, a szülők, és egy két és fél éves kislány. A támadó a pengével próbálta elvágni a házigazda torkát, hét sebet ejtve rajta. Miután felesége a védelmére kelt és saját édesapja is a segítségére sietett, sikerült megfékezni a behatolót, aki maga is megsérült. A dulakodásban a feleség is könnyebb sebesüléseket szerzett a lábán, mindhármutat kórházba szállították.

A rendőrség kizárta a rasszista indítékot.

MISKOLCI ROMA ŐRSÉG KEZDETT JÁRÓRÖZNI

♣ Miskolc rendőrkapitánya, Pásztor Albert ötlete alapján június elején munkába álltak Miskolcon a településőrök, akik mindannyian cigány származásúak és a város legkritikusabb, főleg kisebbségiek által lakott városrészeiben látnak majd el 24 órás szolgálatot. Az új közfoglalkoztatási programot, amelynek része a településőrség, az áprilisi közgyűlésen fogadták el a miskolci képviselők. A 37, mintegy ötvenezer forint jövedelmet biztosító területi állásra több mint 400 munkanélküli jelentkezett, állítólag kizárólag romák.

MOLOTOV-KOKTÉLT DOBTAK EGY HÁZRA, BOLDOKKÓVÁRALJÁN

♣ Molotov-koktélt dobtak május 30-án hajnalban egy házra a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Boldogkőváralján, személyi sérülés nem történt.

Egyedné Novodonszki Éva, a megyei rendőr-főkapitányság szóvivője elmondta: szombat hajnalban – még sötétben – az érintett ház tulajdonosa kiment az udvarra, és akkor vette észre, hogy az épület egyik sarka és az ablakkeret „megpörköldött”. Az esetet ezután jelentették az encsi rendőrkapitányságnak.

A rendőrök egy törött üveget találtak az épület mellett, és ebből feltételezik, hogy Molotov-koktéllal okoztak tüzet, ugyanakkor a hatóság nem valószínűsíti, hogy az eset kötődne a borsodi romák elleni korábbi támadásokhoz, alighanem

két család konfliktusáról van szó.

„ÉLESÍTETT” MOLOTOV-KOKTÉL AZ ABLAKBAN

♣ Égő benzines palackot talált egy dunaföldvári cigány férfi háza ablakában május 30-án. **Kuti István** rendőrkapitány elmondta, hogy a bejelentés szerint a férfi füstszagra lett figyelmes péntek éjszaka. Az ablakpárkányon egy benzinnel töltött üveget talált, amiből egy égő cipőfűző lógott ki. A férfi eldobta az üveget az út túloldalára, majd bejelentést tett a rendőrségnek.

A kapitány megítélése szerint a mostani támadás vagy figyelmeztetés nem vezethető vissza etnikai okokra, nem utal jel bosszúra vagy leszámolásra, de ezekre a kérdésekre a későbbi vizsgálat ad választ. A roma család nem a város szélén, hanem sűrűn lakott övezetben él, és a benzines üveget nem dobták be az ablakon, hanem a párkányra helyezték.

RIASZTÓFEGYVERREL LÖTTÉK ÁLLON

♣ Riasztófegyverrel állon lőttek egy utcán várakozó roma férfit Nagykanizsán. A beszámoló szerint a sértett, **B. Zoltán** egy nagykanizsai középület előtt, az utcán édesanyjára várt még június 7-én, vasárnap délután. Elmondása alapján egy fiatal, fekete bakancsos, fekete ruhás, fekete baseballsapkás férfi jött felé, aki fursán bámult rá. A középkorú roma férfi azt mondta: amikor visszapillantott a fiatalemberre, az ordítani és durván káromkodni kezdett, hogy miért nézi őt. Ezután hirtelen az oldalán viselt tartóból elővett egy fegyvert, felhú-

ta, és rászegezte. A sértett a fegyver után nyúlt, hogy elvegye a támadótól, aki azonban azonnal elsütötte azt. A lövés az állán érte, nagyjából százforintos nagyságú sebet okozva.

A támadó elfutott, a megölt férfihez rendőrt hívtak, majd kórházba szállították.

SZTRÁJKOLTAK A GANDHI GIMNÁZIUMBAN

♣ Közel nyolcvan diák nem vett részt június 2-án a pécsi Gandhi gimnázium negyedik és ötödik tanítási óráin, a tanulók ugyanis szimpátiatüntetést tartottak igazgatónőjük, **Csovcics Erika** mellett. A sztrájk mellett egy petíciót is megfogalmaztak.

Az iskola igazgatói posztját eddig Csovcics Erika töltötte be, a megújult kuratórium azonban úgy döntött, hogy júliustól ne ő, hanem **Gidáné Orsós Erzsébet** lássa el az igazgatói feladatokat, annak ellenére, hogy a tanárok több mint 90 százaléka nem az ő szakmai programját, hanem Csovcics Erika pályázatát támogatta. A diákok emiatt kezdtek sztrájkba.

ROMÁK VEZETÉSÉVEL ALAKÍTOTTAK MUNKAHELYTEREMTŐ SZÖVETKEZETET

♣ Igriciben 2009 tavaszán megalakult a **Kertészeti Szövetkezet**, amelyet a roma kisebbség **Nótár Zoltán** vezetésével és a **Polgár Alapítvány** segítségével hozott létre. A szövetkezet azzal a céllal jött létre, hogy a munkanélküliséget csökkentsék a termelő munka által érteke teremtődjenek. Távrendszeres uborkatermesz-

JÁRÓKA LÍVIA A FIDESZ NŐI TAGOZATÁNAK RENDEZVÉNYÉN

♣ A Fidesz Női Tagozatának meghívására Szolnokra és Kecskemétre látogatott május 27-én **Járóka Livia**, a Fidesz-MPSZ néppárti EP-képviselője. Járóka Livia a nők családban betöltött szerepének megerősítését, az egyenlő elbánás elvének érvényre juttatását, illetve a férfiak és nők közötti bérkülönbség csökkentését nevezte a nőpolitika legfontosabb feladatainak.

A roma nők helyzetéről szólva a képviselőnő elmondta, hogy a lányok korán kiszakadnak az oktatásból, így a roma nők majdnem 53 százaléka rendelkezik csupán általános iskolai, vagy annál alacsonyabb végzettséggel. Mint fogalmazott, a családi nyomás és a többségi társadalom részéről velük szemben megnyilvánuló hátrányos megkülönböztetés együttesen csökkentik a roma lányok esélyeit arra, hogy tanulmányaikat befejezzék, amely pedig hatványozott szegénységi kockázatot jelent. Járóka kiemelte, hogy a roma nők a munkaerőpiacon is rendkívül hátrányos helyzetben vannak: a tartósan munkanélküliek aránya körükben meghaladja a 66 százalékot, és csaknem 24 százalékkal keresnek kevesebbet férfi társaiknál. A képviselőnő elmondta, hogy az egészségügyi szolgáltatások terén is hasonlóan súlyos hátrányok érik a roma nőket, hiszen főként a leromlott és szegregált lakókönyezet következtében többségük csak sürgősségi ügyekben vagy szülés esetén részesül ellátásban.

Járóka szerint a minőségi oktatáshoz való hozzáférés javítása és a foglalkoztatás bővítése hatékony megoldást jelenthetnek, hiszen a kutatások szerint a lányok oktatása egyrészt rövidtávon is kulcsszerepet játszhat a roma családok belső és külső társadalmi viszonyainak rendezésében, másrészt a roma nők vállalkozási hajlandósága igen magas.

A programon részt vett még **Pelczné Gáll Ildikó**, a Fidesz Női Tagozatának elnöke, **dr. Mátrai Márta** és **Bernáth Ildikó**, az Országos Elnökség tagjai, valamint **Farkas Flórián**, a Lungo Drom Országos Cigány Érdekvédelmi és Polgári Szövetség elnöke is, akik a délelőtti folyamán meglátogatták a szolnoki Csallóköz Úti Óvodát, majd a családtámogatási rendszer aktuális átalakításának negatív hatásairól, illetve a szegény családokat érintő megszorításokról beszéltek.

Forrás: www.fidesz-eu.hu

tellessel fognak foglalkozni. A tevékenység folyamatosan 25–30 embernek ad munkát. Az uborkát a tyukodi konzervgyár fogja átvenni, ami egyben azt is jelenti, hogy nyáron 40–50 munkanélkülinek fognak munkát adni.

Összeállítottuk a Romnet, az MTI, az MNO és a Teol hírei alapján.

A hónap hírei • A hónap hírei

Választási eredmények

A június 7-i európai parlamenti választáson a választásra jogosultak mindössze 36,28 százaléka szavazott arról, hogy kik képviseljék Magyarországot az Európai Parlamentben. A szavazáson a Fidesz elsőprő győzelmet aratott.

Az Európai Unió tagországainak választópolgárai 2009. június 4–7. között döntöttek arról, hogy kik képviseljék őket az Unióban. Magyarországon június 7-én került sor a szavazásra, amelyen a választásra jogosultak mindössze 36,28 százaléka, vagyis 2 889 123 fő vett részt. A roma lakosságból összesen 13 440 fő ment el voksolni.

Az eredmények az előzetes várakozásoknak megfelelően alakultak: a Fidesz–KDNP hatalmas győzelmet aratva a szavazatok 56,37 százalékát szerezte meg, így 14 képviselőt juttatott be az Európai Parlamentbe. A Fidesz több mint háromszor annyi szavazatot kapott, mint a második helyezett

Magyar Szocialista Párt (MSZP), amely 17,37 százalékot ért el, így 4 képviselőt küldhet az EP-be. Nem sokkal marad le mögötte a Jobbik 14,77 százalékkal, amely 3 mandátum megszerzéséhez volt elegendő. A negyedik párt, amely képviselőt küldhet az Európai Parlamentbe, a Magyar Demokrata Fórum (MDF) 5,3 százalékkal. A Lehet Más a Politika és a Humanista Párt (LMP-HP), a Szabad Demokraták Szövetsége (SZDSZ) a Munkáspárt és az MCF Roma összefogás párt mind 5 százalék alatt teljesített a választáson, így ezek a pártok nem kaptak egyetlen mandátumot sem *(lásd a táblázatot)*.

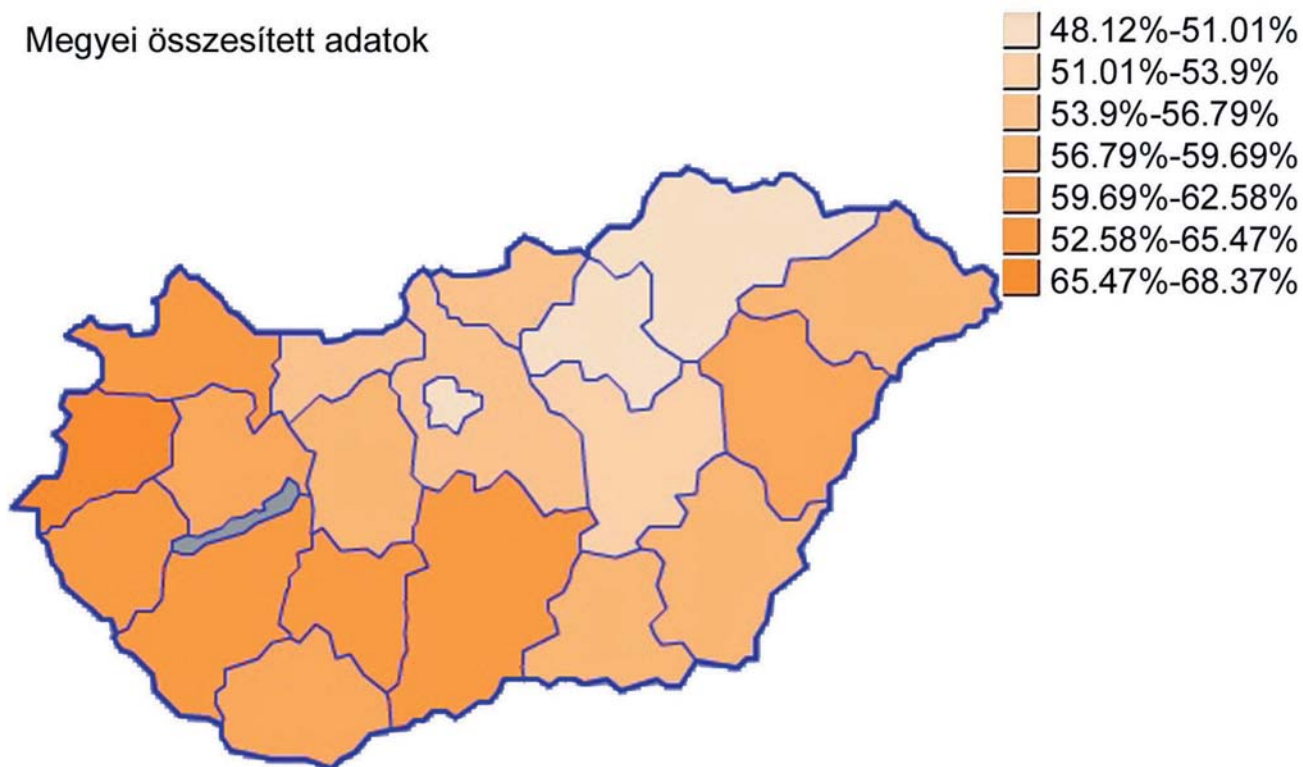
Párt	Szavazat	Százalék (%)	Mandátum
Fidesz–KDNP	1 628 570	56,37	14
MSZP	501 967	17,37	4
Jobbik	426 746	14,77	3
MDF	153 172	5,30	1
LMP-HP	75 066	2,60	-
SZDSZ	62 344	2,16	-
Munkáspárt	27 818	0,96	-
MCF Roma Összefogás	13 440	0,47	-
Összesen	2 889 123	100	22

A Fidesz főként a legszegényebb településeken ért el győzelmet, 24 településen 90 százalék felett teljesített. Kiemelkedő a Baranya megyei Varga község, ahol 36 szavazóból 35-en (90,22%) szavaztak a Fideszre, valamint a szintén Baranya megyei Alsószentmárton, ahol 282 szavazatot (93,07%) ért el a párt.

Az alábbi térkép mutatja, hogy a Fidesz főként a Dunántúli megyékben ért el magasabb eredményeket

Megyei összesített adatok

A 22 fő, akik bejutottak az Európai Parlamentbe:

Fidesz-KDNP listájáról:

1. Dr. Schmitt Pál
2. Dr. Szájer József
3. Gál Kinga
4. Dr. Áder János
5. Dr. Surján László
6. Deutsch Tamás
7. Járóka Livia

8. Schöpflin György

9. Gyürk András
10. Dr. Óry Csaba
11. Glattfelder Béla
12. Kósa Ádám
13. Dr. Hankiss Ágnes
14. Győri Enikő

Magyar Szocialista Párt (MSZP) listájáról:

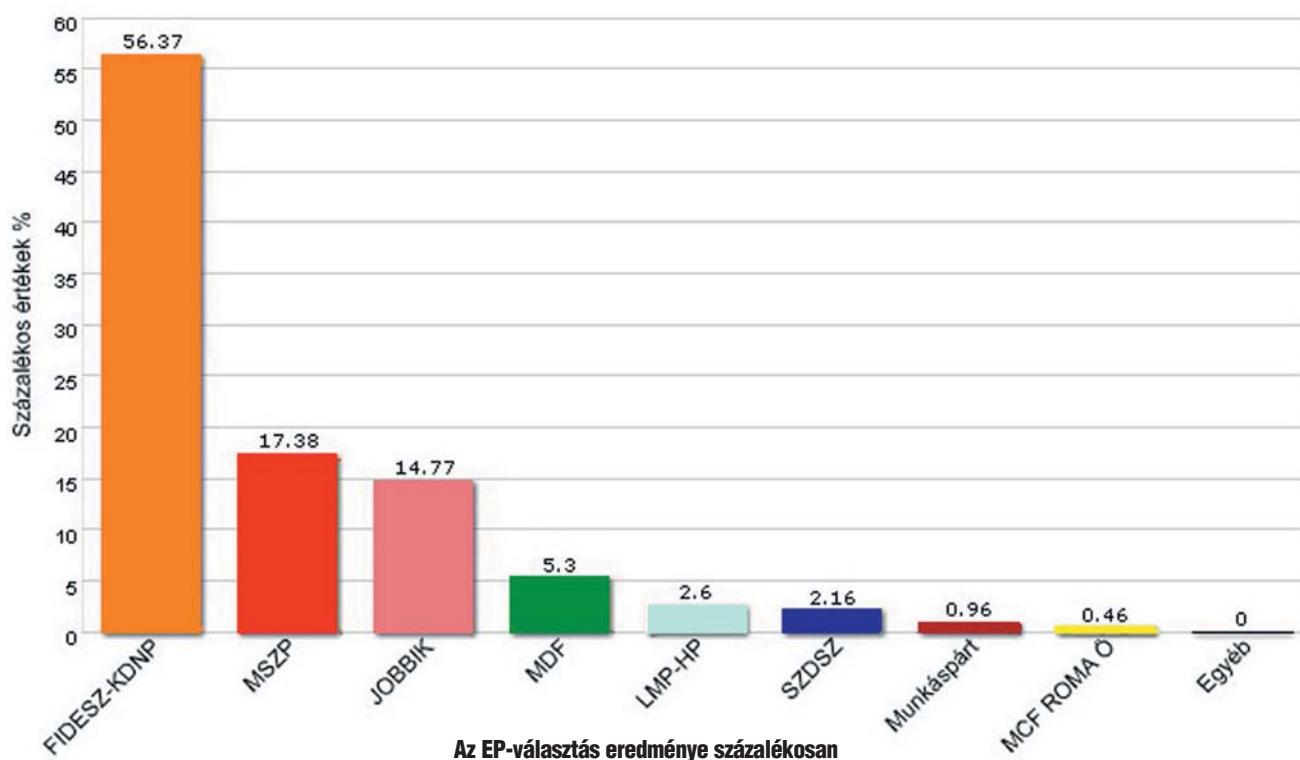
1. Dr. Göncz Kinga
2. Herczog Edit
3. Gulyásné Gurmai Zita
4. Dr. Tabajdi Csaba

Jobbik listájáról:

1. Dr. Morvai Krisztina
2. Balczó Zoltán
3. Szegedi Csanád

Magyar Demokrata Fórum (MDF) listájáról:

1. Dr. Bokros Lajos

Soha nem látott egység

A 2009. június 7-i európai parlamenti választáson a Fidesz – a várakozásoknak megfelelően – elsőprő győzelmet aratott. Orbán Viktor elnök a választás eredményéről tartott sajtótájékoztatóján megköszönte az aktivisták munkáját, és ígéretet tett, hogy e győzelem erejével fogják megváltoztatni Magyarországot.

Beszédének elején **Orbán Viktor**, a Fidesz – Magyar Polgári Szövetség elnöke pártállásra való tekintet nélkül gratulált minden, az Európai Parlamentbe bejutott képviselőnek. „Külön öröm számunkra, hogy a határon túli magyarok szép és erős képviselettel rendelkeznek – hangsúlyozta. – Ez azt mutatja, hogy Európában számolni kell Magyarországgal, a magyaroknak lesz szavuk, és a szavuknak pedig lesz súlya Brüsszelben.”

Kiemelte, hogy a gyorsan végzett számítások azt mutatják, hogy ezentúl az európai parlamenti választások rekordját Magyarország tartja majd. Az eddigi csúcsot Nagy-Britannia tartotta, ahol mintegy harminc évvel ezelőtt az angol konzervatív párt 51 százalékat kapott. „Most egy magyar versenyző tartja az európai rekordot: a Fidesz – Magyar Polgári Szövetség” – jelentette be az elnök, ugyanis a Fidesz 56 százalékos – fölényes – győzelmet aratott az európai parlamenti választáson.

Orbán köszönetet mondott a szavazóknak. „Különösen azoknak, akik a változásra és az új irányra szavaztak. Sze-

retnek köszönetet mondani az aktivistáinknak is. Itt rengeteg ember rengeteget dolgozott, hogy ez a fantasztikus eredmény megszülessen.”

A Fidesz elnöke szerint a választás után a legtöbb párt elkezdte majd magyarázni a választás eredményét és spekulálni fog. „Egyetlen párt van Magyarországon, amelynek nem kell értelmezni, nem kell spekulálni, nem kell magyarázni, mert az eredménye magáért beszél. 56 százalék. Soha nem volt ilyen. Az 56 százalék önmagában példátlan az európai és a magyar politikatörténetben, de ha ehhez hozzávesszük azt, hogy negyven százalékat vertünk a másodikra, akkor pedig világos, hogy micsoda óriási munkát végeztek az aktivistáink szerte az országban.”

Orbán Viktor feltette a kérdést, hogy mit is üzen ez a választási eredmény Magyarországnak. „Ez a választási eredmény arról beszél, hogy Magyarország felemelte a hangját, és kimondta, hogy változást akar. Soha nem látott többség mondta ezt. Ez mindannyiunk számára felemelő élmény, hiszen gondoljunk arra, hogy mennyi válság, gond, baj és nehézség gyöttri

ma a magyarokat, és mindennek ellenére olyan egységet és egyetértést mutat az 56 százalék, amire korábban soha nem volt példa. Családok, fiatalok, idősek, munkaadók, vállalkozók, munkavállalók, betegek, egészségesek, fogyatékkal élők, sportolók, művészek, a kultúra és a szellem emberei mind olyan összefogást mutattak ma Magyarországon – 56 százalékos összefogást –, amit a politikai életben, a magyar szellemi életben még sohasem tapasztalhattunk. Egyszerre szólaltak meg, és mondták azt, hogy elég, Magyarországon más világot akarunk! Új irányt, lezárni a régit, és egy újat nyitni, mert a régi csak kudarcot hozott, csak gátakat épített, és csak bizonytalanságot jelentett az életünkben. A reménytelenség helyett a magyar emberek reménykedni akarnak. Azt akarják, hogy legyen munkájuk, s a munkájukból tisztességesen meg tudjanak élni, kiszámítható legyen a jövőjük, rendet és biztonságot akarnak maguk körül, és felelős, elszámoltatható vezetőket szeretnének látni Magyarországon élén.”

Beszédének további részében az elnök azt magyarázta, hogy mire jó a Fidesz átütő

győzelme Magyarország lakossága és a Fidesz számára. „Mire jó ez a győzelem? Mire elég ennyi ember akarata itt Magyarországon? Bátran kimondhatjuk, hogy Magyarország polgárai döntöttek: nem mehetnek tovább úgy a dolgok Magyarországon, ahogy eddig mentek. Magyarország eldöntötte, és ki is fejezte azt a döntését, hogy talpra akar állni. Magyarország azt követeli a Magyar Szocialista Párttól, hogy többé ne gátolják az országot a talpra állásban. Azt követeli Magyarország a szocialistáktól, hogy vonják le végre a konzekvenciákat. Azt követeli Magyarország a szocialistáktól, hogy ne álljanak többé a változás útjába.”

Orbán úgy véli, hogy a Fidesz győzelme olyan tény, amelynek igazi jelentőségét most még alig lehet felmérni. „De egy dolgot biztosan mondhatok: ennek a győzelemnek az erejével fogjuk megváltoztatni Magyarországot – ígérte Orbán Viktor. – Nekünk már csak egyetlen dolgunk van az ünneplés mellett, hogy ezt a győzelmet ugyanolyan alázattal viseljük és fogadjuk, mint ahogyan fogadtuk a korábban ránk mért választási vereségeket.”

FELHÍVÁS

A magyar társadalom nem egyszer sodródott súlyos válságba, de – ha nem fosztották meg nemzeti szuverenitásától – mindannyiszor gátat tudott szabni a belviszálynak, meg tudta óvni hazáját a polgárháborútól. Most két romboló válsaggal kell szembesülnünk. Javainknak, családjaink megélhetésének, jövőt teremtő erőfeszítéseinknek a bizonytalansága és az indulatok robbanásának veszélye egyidejűleg fenyeget.

Különböző népcsoportok tagjaiként évszázadok óta élünk együtt, s valamennyiünk nyugalmanak az egymás iránt tanúsított megértés, türelem és segítőkészség volt a biztosítéka. Ma ezeknek a készségeknek: lelki, szellemi erőinknek gyors fogyatkozása adja a legtöbb okot az aggodalomra.

Tehetetlenül vesszük tudomásul a már eltagadhatatlan tény: a legszámosabb kisebbségi népcsoport – a magyar cigányság – a rendszerváltozás legnagyobb vesztese. Az ő köreikben a legnagyobb a munkanélküliség, a legalacsonyabb szintű az iskolázottság, s itt mérhetők a nyomor legsúlyosabb következményei: a korai halál, a test és a lélek egészségének drámai romlása, a devianciák és a bűnözés kiugró mutatói. A válság elmélyülésének legfőbb oka az, hogy a szegénységbe, egzisztenciális reménytelenségbe zuhanó többségi társadalom már nem kínálhatja a felemelkedés esélyét a legmélyebbről indulóknak. Fennáll annak a veszélye, hogy a cigányok a magyarokban, a magyarok a cigányokban látják nyomorúságuk okát, s kérlelhetetlen ellenségként fordulnak szembe egymással.

Minden felelősen gondolkodó állampolgárnak tudnia kell, hogy sorsunk közös, s ezért együtt kell megteremtenuünk békén és boldogságunk feltételeit. A felelősség része az is, hogy visszautasítjuk, amikor valakit cigány származása miatt, a cigányság kultúrájához való tartozása miatt, lényegében faji alapon ítélnék el.

Minden törvényes eszközzel álljuk útját annak, hogy a mélyülő gazdasági és politikai válság etnikai konfliktusokba torkolljon!

Városokban és falvakban, az egyházakban és a munkahelyeken szervezzük meg a cigány-magyar együttélés feltétlen híveinek kis köreit!

- Kölcsönös szolgáltatásokkal – tanítással, gondozással, házi munkával – segítsük egymás mindennapi életét!
- Együtt követeljük a tulajdon, a törvényesség, az emberi méltóság rovására elkövetett vétségek szigorú megbüntetését!
- A közbiztonság védelmében közösen alakítsunk polgárőrségeket a rendőrség munkájának megsegítésére!
- Együtt lépünk fel az emberhez méltatlan körülmények megváltoztatásáért!

Felhívunk minden magyar állampolgárt, aki kezdeményezésünkhöz csatlakozni kíván: a felhivas@bla.hu e-mail-címre küldött nyilatkozatával jelezze szándékát!

Az alábbiakban közöljük a felhívást aláírók névsorát:

Babai János
Balog Zoltán
Báthory János
Bogár László
Csányi Vilmos
Erdődi József István
Erdődi József Istvánné
Erdődi Zoltán
Farkas Flórián
Farkas Gábor

Farkas Gabriella
Freund Tamás
Gábor Ágnes
Gazsó Ferenc
Gelsei Gábor
Gerő András
Granasztói György
Hankiss Elemér
Hegedűs Zsuzsa
Illyés Mária

Jánosi Katalin
Jánossy András
Járai Zsigmond
Jelenits István
Jónás Judit
Kende Péter
Kodolányi Gyula
Kulin Ferenc
Lányi András
Náray-Szabó Gábor

Parragh László
Pozsgay Imre
Schmidt Mária
Schweitzer József
Sonkoly Gábor
Vámos Tibor
Várady Tibor
Magyar Antifasiszta
Ligaszövetség
PFLAG Egyesület

Családja adta össze a jegyre valót, ma ő az ORFK szóvivője

Eltökélttség. Ez kell ahhoz, hogy valaki a mélyszegénységből kitörjön. Meg persze szorgalom, ész és támogatók. A jelenleg az Országos Rendőr-főkapitányság (ORFK) szóvivőjeként dolgozó **Makula György** mindezek révén tört ki a reménytelenségből. Pedig nem volt könnyű az útja a roma származású fiatalembernek Jászkisérrel a budapesti Teve utcai rendőrpalotáig.

Kisebbsajta meglepetést okozott tavasszal, hogy az ORFK – túlzás nélkül mondhatjuk – országosan ismert és kedvelt szóvivőjét, **Garamvölgyi Lászlót** szinte egyik pillanatról a másikra más beosztásba helyezték. **Bényi Mónikát** és **Makula Györgyöt** nevezték ki szóvivőnek. A jászkiséri származású Makula őrnaggyal a budapesti Teve utcai rendőrpalotában beszélgettünk arról, hogyan jut egy vidéki roma fiatal a mélyszegénységből a rivaldafénybe.

– **Szép innen, a 7. emeletről a kilátás. Milyen érzés egy jászági fiatalnak ilyen magasra eljutni?**

– Óriási nagy út volt ez. Ha nincsenek támogatóim, akkor még a középiskolát is nehéz lett volna befejeznem, arról már nem is beszélve, hogy a Rendőrtiszti Főiskoláról nem is álmodhattam volna. Nagyon szegény családból származom ugyanis, ahol még a napi megélhetés is problémát jelentett.

– **Utánanézne pályafutásának, megtudható Önről, hogy nyíltan vállalja roma származását. Ugyanakkor úgy tudom, 15 évesen már céltudatosan készült a továbbtanulásra. Talán ez**

Makula György

nem is véletlen, hiszen kitűnő tanuló volt.

– Valóban így volt. Már általános, de főleg a középiskolában egyre tudatosabban készültem tovább. Mert hiába van valakinek jó feje, ha nincs kitartása, megfelelő szorgalma. A családi támogatás is megfelelő volt, hisz annak ellenére, hogy rossz anyagi körülmények között éltünk, mégis felvilágosultnak mondhatók voltak a szüleim, főleg a romák tekintetében. Folyamatosan azt mondták, hogy tanulni, tanulni, tanulni. Szüleimnek csak 8 általánosuk volt, édesapám segédmunkásként, édesanyám pedig a jászkiséri

dohánybevéltőben dolgozott.

– **A Soros Alapítványhoz intézett kérelmében olvasható, hogy lényegében nélkülöztek. Ennek tükrében valóban dicséretes, hogy nem pénzt keresni küldték el, hanem támogatták továbbtanulásában.**

– Pedig volt a családban, aki azt mondta, hogy miért megyek gimnáziumba, ahelyett, hogy szakmunkásképzőbe mennék. Mert akkor hamarabb kereshetnék pénzt. Ezért vita is kerekedett édesapám és néhány rokon között. De ő azt mondta, nem, menjek csak tovább. Úgyhogy ez jó példa lehet arra minden szegény családban, hogy érdemes tanulni. Azt azonban meg kell jegyezni, mind az általános, mind a középiskolában komoly mentoraim voltak, akik nagyon sokat segítettek. Mindig voltak olyan pedagógusok, akik meglátták bennem, hogy a képességek,

az akarás alapján érdemes továbbtanulnom. Anyagilag pedig sokat jelentett a Soros Alapítvány támogatása, hiszen ha valakinél még az is gondot okoz, hogy eljárjon egy másik településre tanulni, akkor a segítség jól jön. Amikor egyébként jelentkeztem a főiskolára, a család úgy adta össze a jegyre valót, hogy egyáltalán el tudjak utazni.

– **Miért éppen a rendőri pályát választotta?**

– Itt is nagy szerepe volt a megélhetésnek. Nem véletlenül jöttem erre a pályára, hiszen bár megfordult a fejemben más egyetem is, egyszerűen nem lett volna lehetőségem ezeket elvégezni. Családom képtelen lett volna támogatni több évig a tanulásomat, albérletemet, így a főiskola támogatási rendszere rendkívül sokat nyomott a latba. Persze volt bennem olyan elhivatottság is, hogy olyan pályára készüljek, ahol valamilyen módon tudok segíteni az embereken.

– **Miután elvégezte a főiskolát, hol dolgozott?**

– Jó minősítéssel végeztem 2001-ben. Utána a Budapesti Rendőr-főkapitányság bűnmegelőzési osztá-

lyán teljesítettem szolgálatot egészen 2009 márciusáig. Ekkor neveztek ki az Országos Rendőr-főkapitányság sajtószóvivőjének Bényi Mónikával egyetemben.

– Nem akarok ezen sokat lovagolni, de mit szóltak odahaza ahhoz, hogy romaként a rendőri pályát választotta?

— Nagyon büszkék voltak, főleg az édesanyám, amikor felvettek. Meg az egész család is. Annyi előzménye volt az ügynek, hogy az unokabátyám példát mutatott, hiszen ő is a Rendőrtisztai Főiskolát végezte el.

– Mit szólt ahhoz, mit érzett akkor, amikor megtudta, hogy szóvivő lesz?

— Egyszerű rendőrként nagyon meglepődtem már azon is, hogy vajon miért hívhat engem az országos rendőri vezetés. A felkérés is nagyon meglepett, ugyanakkor rendkívül megtisztelő volt számomra.

– Gondolom, nehéz volt az indulás.

— Hihetetlenül nehéz, főleg, hogy országos szinten kell ezt a munkát művelni. Minden egyes szónak jelentősége van. Nagyon fel kell készülni a nyilatkozatokra, amiket több esetben milliók néznek a médián keresztül. De további rutin és gyakorlat kell még. Lényegében a rendőrség arcának kell lenni, ami komoly feladat. De amikor vállalkoztam erre, ezt már tudtam.

– Rendőri munkája során tapasztalt-e hátrányt, megkülönböztetést roma származása miatt?

— Előítéletekkel találkoztam. Amíg nem ismerik az embert magát, addig előjönnek az előítéletek. Egy idő után, amikor az ember bizonyít, azonban nem számít már a származás, hanem a kollégát látják az emberben. Én sem úgy kelek, fekszek, hogy roma vagyok, és azt gondolom, hogy a cigányok is magyar emberek. Maga-

mat is olyannyira érzem magyarnak, mint cigánynak. Ez nem is kérdéses. Ezért tartom fontosnak, hogy minél több cigány származású rendőr legyen. Mert attól kezdve, hogy a rendőrök kollégaként találkoznak nap mint nap ezzel a kérdéssel, akkor a közös munka összehozza az embereket, és rájönnek, hogy nem szabad általánosítani.

– Megragadom az alkalmat és megkérdezem mint szóvivőt, hogy mit gondol, létezik-e cigánybűnözés?

— Nincsen. Az óriási hiba, ha a bűnözést bármilyen módon etnikumhoz kötik. Ezek egyébként alapvető kriminológiai dolgok, amiket tanítanak is a főiskolán. Azt lehet mondani, hogy a leszakadt társadalmi rétegek érintettek az olyan jellegű bűncselekményekben, amelyek kifejezetten a napi megélhetéshez köthetők. Persze senki sem mondja, hogy nincsenek cigány bűnelkövetők, mert vannak, viszont nem minden cigány ember bűnöző. Mert a cigánybűnözés kifejezés azt sugallja, hogy ennek az etnikumnak valamennyi tagja bűnelkövető, ami egyértelműen nem igaz. Egyébként nagyon sok cigány származású kollégám van, és egyre több ilyen van, szerencsére. Megbecsült tagjai a rendőri testületnek. Ők az élő példák arra, hogy a cigánybűnözés nem létezik.

– Említette az egyre több cigány származású rendőrt. Sikeres az a program, hogy még több ilyen etnikumú ember dolgozzon a testületben?

— A rendőrségnek nagyon sok olyan programja van, ami arról szól, hogy a rendőri pályára próbálnak irányítani minél több roma fiataalt. Erre különböző ösztöndíjak szolgálnak. Ennek hatására egyre több roma fiatal jelentkezik, de a nagy áttörés még várat magára. Mi folyamatosan ezen dolgozunk. Nagyon sok nemzetközi példa van arra, hogy a kisebbség megállja a helyét ilyen pályán is. A legjobb példa az Amerikai Egyesült Államok, ahol sok olyan eredményt értek el, ami nekünk is követendő példaként szolgál. Amikor jártam az USA-ban, találkoztam a színes bőrű rendőrök szövetsége vezetőjével, aki elmondta, hogy hasonló volt a helyzet Amerikában, mint most nálunk. Egy-két afroamerikai dolgozott csak rendőrként. És most azt látjuk, hogy nagyon magas számban reprezentálják a fekete közösséget a rendőrségen belül, de nemcsak ott, hanem mondjuk a honvédelem terén is. Mára odáig jutottak, hogy magas rangú vezetőket is ad a kisebbségük. Ez rendkívül nagy eredmény. Ez számíthat példaként számunkra, hogy érdemes a szegény sorsú fiataloknak is tovább-

tanulni, megmutatni azt, hogy ők is képesek elérni azt, amit mások. Persze nagyon fontos, hogy bennük is legyen elhatározás és akarat, mert anélkül nem megy. Magam is megtapasztaltam ennek a fontosságát. Mert ha valaki nem sülyed el abban, hogy származása miatt nem jut előbbre, és nem fullad önsajnálata, akkor igenis ki lehet törni a nehéz körülményekből. Nem szabad agresszív módon visszatámadni a megjegyzésekre, de meg kell mutatni, hogy nem kevesebb másoknál, és értékes tagja a társadalomnak. Nagyon nehéz ez, és meg kell tanulni az ilyen helyzeteket kezelni.

– A Teve utcai rendőrpalotában fel kell tegyem a kérdést, melyik a nehezebb: egy roma fiatalnak bejutni ide ilyen magas pozícióba, vagy egy tevének keresztül-bújni a tű fokán?

— Az a tapasztalatom, hogy egy roma fiatalnak a rendőrségnél a kezdetek lehetnek nehezebbek. Mert a társadalomban elterjedt előítéleteket előbb le kell bontania. És ehhez idő és bizonyítás és főleg kitartás kell. De ha bizonyít, akkor semmi hátrány nem éri származása miatt. Az én esetem is mutatja, el lehet érni bármit. Mert rólam sem sokan mondták volna akkor, amikor az általános iskola padjában ültem, hogy ide jutok. Bár jó fejű gyerek, de nem biztos, hogy sokra viszi, vélhették volna sokan. Ám hogy kiben mi lakozik, és az mennyire bontakozik ki, az a személyiségétől és akaraterejétől függ.

– Hogy véli, példát mutathat-e roma származású társainak?

— Megerősítést adhat olyan fiataloknak, akik ha látnak a tévében, azt mondhatják, ha neki sikerült, akkor nekem is sikerülhet.

Ha lehetősége adódik rá, akkor karaokézik

1998-ban érettségizett Jászapátin, még ebben az évben elkezdte a Rendőrtisztai Főiskolát. 2001-ben végzett hadnagyként.

Két gyermeke született, a 8 éves Norina és a 4 éves György (ő a hatodik György a Makula családban). Volt felesége pedagógus. Egy húga van, 27 éves, eladóként dolgozik a fővárosban.

A Európai Roma Rendvédelmi Bajtársi Egyesület főtitkára.

Hobbija: a gyerekeivel tölti a legtöbb időt szabad idejében. Imádja a számítástechnikát, és ha teheti, karaokézik.

Tóth András
Új Néplap

Kormány – program nélkül

A mai napig a három évvel ezelőtti kormányprogram van hatályban. Nincsen parlamenti döntés, ami ezen változtatott volna. A Bajnai-féle, nehezen meghatározható identitású irat illegális, „fekete” kormányprogramnak is felfogható, amire az európai demokráciákban nem volt még példa. Nincsen tehát programja a még hivatalban lévő magyar kormánynak.

Bajnai Gordon kabinetjének továbbra is azt a programot kellene megvalósítania az alkotmány értelmében, amit három éve fogadott el a parlamenti többség. Az átmeneti miniszterelnök által jegyzett április 20-i irat a címe szerint is csupán cselekvési terv. A kiút az alkotmány betűjének és szellemének értelmében a jogellenes helyzet megszüntetésére az országgyűlési választás lenne. De vajon miért nem meri már vállalni az MSZP–SZDSZ a legitim kormányprogramot? A szakemberek szerint már kezdetől reménytelen volt az irreális tervek, ígéretek véghezvitele, hisz az ezeket megalapozó számokat a kormány saját kampányhazugságai szolgáltatották. A válság kapóra jött számukra, mert így rákönyvelhették a példátlan gazdasági visszaesést a világválságra.

Az irreális helyzétfelmérésből fakadóan a Bajnai-féle programszerűség rengeteg rokon vonást mutat a 2006-os dokumentummal. A Gyurcsány-féle „Új Magyarország – Szabadság és szolidaritás” szerint a foglalkoztatástól az otthonteremtésig és a szociális helyzetig minden szép lesz a cikluson belül is, ám igazán 2010 után bontakozik ki teljes

fényében. A 2009. áprilisi „Válságkezelés és bizalom-erősítés” átveszi ezt az előrevetített hurraóptimizmust – szintén hemzseg a 2010 utáni tervektől. A következő kabinet terhére terveznek. Mindez azt sejteti: igenis maradni akar Bajnai Gordon és csapata, hiába nyilatkozták, hogy csupán egy esztendőre vállalták, további politikai ambícióik nincsenek.

Már a kormányprogram is attól hangos, hogy a kabinet magán kezdi a szigorításokat, az átalakítást, kevesebb privilégiumot, karcsúbb államhivatalokat helyez kilátásba. Az ellenkezője valósult meg. A Bajnai-féle válságterv szintén a kormány saját magával szembeni szigorát, a fizetések lecsökkentését ígérte. A miniszterek 15 százalékos fizetéscsökkentésén kívül nemigen történt semmi. **Gy. Ferenc** programja fogadkozott: elkerülik a dölyfösségnek még a látszatát is. Kötelezettséget vállaltak, hogy a szakmai szervezetekkel történő egyeztetést sosem mulasztják el. Ezt a klónkormány is írásba adta. Elég volt egy bő hónap, hogy megszegiék: mindössze fél napot hagytak a szakmai szervezeteknek az adótörvények véleményezésére. Megállapítható: már a 2006-os program is csak ott követ-

kezetes, ahol meg akar szorítani, a polgároktól akar elvenni. Amint az ígéretek kerül a sor, a textus kezd képlékennyé válni. Ez a Bajnai-csomagnak is sajátja. A nyugdíjcsökkentést, az elvonásokat pontosan tartalmazza, szinte állampolgárra lebontva, ám a beígért felvirágzásnak legfeljebb a kontúrjai sejlenek föl.

A Bajnai-féle terv mintha csak pesszimistább verziója lenne a kormányprogramnak. Azzal a különbséggel, hogy a kedvező változások még jobban ki vannak tolvá időben a majdani tartományba. Jól szemlélteti ezt a bölcsődei, óvodai férőhelyek növelésére vonatkozó, három éve teljesítetlen ígéretek sorsa. Most ismét megígérik, ám a még bizonytalanabb jövőbe helyezve, miközben rászorítanak a családayákat a gyors munkába állásra, függetlenül attól, hogy nem tudják kisgyermeküket kire bízni. Tetten érhető a cinikus hozzáállás továbbfejlesztése a cigányság problémáihoz való hozzáállásban is. Az ellenkező retorikával szemben alig van szó a romák integrációjáról a kormányprogramban, úgy tesznek, mintha jobbára csak emberi jogi gondjaik lennének. A Bajnai-féle dolgozat már ennyiben sem foglalkozik a meg-

oldással. Talán három helyen említetnek meg, a hátrányos helyzetű csoportok közt, illetve mint akiket az eladósodás érint. Hogy bármilyen speciális törődést igénylő, összetársadalmi problémáról lenne szó, fel sem merül. A munkaerőpiaci gondok megoldódását ugyanaz az indokolatlan derűlátás hatja át. A különbség: a Gyurcsány-program a „fantasztikus” fejlődéstől várta a százezerszámra szaporodó munkahelyeket. A Bajnai-brigád attól, hogy mindenkit kiterel a munkaerőpiacra, a rokkantnyugdíjasoktól a kismamáig, továbbá a hatvan-valahány évesekig. Szerintük ettől s egy-két százalékos munkáltatói járulékcsoökkentéstől teremnek új munkahelyek. A szerzőgárda közösségére utal az utópisztikus, vakbuzgó hit, hogy pusztán voluntarista akarattal, ráolvasásszerűen le lehet küzdeni az akadályokat. Az érvényes, három évvel ezelőtt született kormányprogram hibái, irreális tervezetei tehát átörökökítődtek Bajnaiék „válságkezelő” tervébe. A változás csupán annyi, hogy a megalapozatlan várakozásokat a messzebbi jövőbe helyezték.

Megyeri Dávid, MNO
2009. június 5.

RÓZSASZÍN, TELJESÍTETLEN ÍGÉRETEK 2006-BÓL:

Gazdaságpolitikánk célja, hogy hazánk, a Magyar Köztársaság gyors növekedéssel, polgárai életkörülményeinek, biztonságának erősítésével ne csupán minél rövidebb idő alatt behozza az unió fejlett országaitól való lemaradását, hanem teljesítményben és jólétben egyaránt élre törjön.

Az állam kiadásainak mérséklésével és bevételeinek növelésével a kormányzati ciklus közepére megteremtjük a tartós növekedéshez – s egyben az euró övezeti csatlakozáshoz – szükséges egyensúlyi feltételeket.

Megőrizzzük a jövedelmek mára elért magas szintjének vásárlóértékét. A nyugdíjak emelése, a családi támogatások és szociális ellátások igazságosabb elosztása (...)

biztosítják, hogy javuljanak az idősök, a gyermeket nevelők életkörülményei.

Hazánk az Európai Unió tagjaként a következő években történelmének legnagyobb fejlesztési programját valósíthatja meg.

A kormány foglalkoztatásbarát gazdaságpolitikával biztosítani kívánja, hogy az elkövetkező évek gazdasági fejlődése, a hatalmas fejlesztések eredményeképpen növekedjen azoknak a száma, akik munkájukból tudják eltartani családjukat. Támogatni és ösztönözni fogjuk, hogy döntően a hazai vállalkozások megerősödése, fejlődése több százezer új munkahelyet hozzon létre.

OLLÓVAL ÍRTUK

Lejárt Kolompár haladéka

Az EP-választás lezárultával folytatódnak a roma vezető elleni büntetőeljárások

Amint hivatalosan is lezárul az uniós választás, folytatódhatnak a *Kolompár Orbán* elleni büntetőeljárások, akit képviselő-jelöltsége miatti mentelmi joga óvott meg pár hétig a további gyanúsított kihallgatásoktól, illetve attól, hogy vádlottként a bíróság elé álljon. Eközben a rendőrség nyomozást indított az MCF Roma Összefogás Párt által leadott hamis ajánlószelvények ügyében.

Októberben kezdődhet meg a bírósági tárgyalása *Kolompár Orbánnak*, akit három társával együtt jogosulatlan gazdasági előny megszerzésével vádol az ügyészség. Erről maga az Országos Cigány Önkormányzat (OCÖ) elnöke számolt be tegnap. A munkahelyteremtésre felvett tízmillió támogatás jogosulatlan felhasználása miatti büntetőpert eredetileg június 2-ára tűzték ki, de Kolompár az európai parlamenti választáson az MCF Roma Összefogás Párt képviselőjelöltje volt, így mentelmi jog illette meg, és a pert felfüggesztették. Kolompár tegnap úgy fogalmazott: sajnálja, hogy elhalasztották a pert, mert „minél előbb a tárgyalóteremben szeretné tisztázni magát”.

Kolompár ellen két másik büntetőeljárás is folyik, amelyek még nyomozati szakban vannak, de azokat képviselőjelöltsége miatt

ugyancsak felfüggesztették. Közülük az első egy 140 milliós uniós támogatás jogosulatlan felhasználása miatt indult. *Szabó Ferenc* Bács-Kiskun megyei helyettes főügyész lapunknak elmondta: amint hivatalosan is lezárul az EP-választás, és megszűnik a Kolompár – mint képviselőjelölt – megillető mentelmi jog, folytatódhat az eljárás.

Információink szerint ennek a büntetőügynek már összesen hat gyanúsítottja van. Sőt, hamarosan gyanúsítottként hallgatják ki Kolompár Orbán egyik rokonát, *Kolompár Lászlót*, aki szintén szerepelt az MCF választási listáján. (Kolompár László a másodrendű vádlottja a már említett, bírósági szakban lévő büntetőpernek is.)

Ugyancsak folytatódhat a Kolompár Orbán elleni harmadik büntetőeljárás is. Ez az OCÖ 2003 és 2005 közötti gazdálkodásában feltárt

mulasztások miatt indult számvitel rendjének megsértése gyanújával. Az OCÖ elnöke mellett két akkori munkatársa is a gyanúsítottak között van.

Az MCF Roma Összefogás Párt a vasárnapi voksoláson 0,46 százalékos eredményt ért el, így a külképviseleteken leadott voksoktól függetlenül már biztos, hogy nem küldhetnek képviselőt Brüsszelbe. Kolompár a csúfos szereplést azzal magyarázta, hogy a cigányok féltek azokon a településeken, ahol korábban súlyos bűncselekmények történtek, például Olaszliszván (itt például a helyi cigányok egy csoportja lincselte meg egy tanárt a gyermekei szeme láttára – a szerk.), Tatárszentgyörgyön, Pátkán, Galgagyörkön. (Ezek a települések a jobbik 20–25 százalékot ért el.) Kolompár szerint a cigányok a traumát még nem tudták feldolgozni, viszont a többségi társadalom elment

szavazni, és a Jobbikra adta le voksát. Arra a kérdésre, hogy a 22 400 leadott kopogtatócédula után hogy kaphatott 13 440 szavazatot az MCF, azt felelte: biztosan lehettek olyanok, akik nekik adták a cédulát, de másokra szavaztak.

Eközben a Budapesti Rendőr-főkapitányság (BRFK) tegnap nyomozást rendelt el az MCF Roma Összefogás Párt ajánlószelvényei ügyében választás rendje elleni bűncselekmény gyanújával ismeretlen tettes ellen. A BRFK közlése szerint a kérdéses ajánlószelvényeket lefoglalták, és vizsgálatukra szakértőt rendeltek ki. Az MCF ajánlószelvényeinek hamisítása miatt *Novák Előd* (Jobbik) tett feljelentést még május 14-én, miután több száz hamisított szelvényre bukkant.

Pilhál Tamás
Magyar Nemzet
2009. június 10.

Számítógépes tanfolyam Kisújszálláson

A Jász-Nagykun-Szolnok megyei Kisújszálláson számítógépes tanfolyam indult március végén. A tanfolyamon a környező települések cigány kisebbségi önkormányzatainak képviselői és munkatársai vehetnek részt.

Jónás Zoltán, a tiszafüredi kistérség munkaerőpiaci menedzsere elmondta, hogy a Kisújszálláson zajló ECDL-tanfolyam célja a helyi kisebbségi önkormányzati képviselők és a kisebbségi önkormányzatoknál dolgozók információs és kommunikációs fejlesztése az integráció jegyében, s a munkájuk szakszerűbb ellátása érdekében. A kurzuson megszerzett ismeretek felhasználásával a kisebbségi önkormányzatok önállóvá válhatnak, a jövőben már maguk is el tudják készíteni az adóbevallást, segélykérelmeket, pályázatokat, így segítve az adott településen élőket.

– Egy kisebbségi önkormányzat is úgy válik profivá, ha teljes körű szolgál-

tatást tud nyújtani a roma vagy a nem roma lakosoknak – magyarázta Jónás Zoltán. – Kisújszállás példáján azt tudom mondani, nagy pozitívum az, hogy nemcsak a romák jönnek hozzánk segítségért, hanem most már mindenki. Ez fontos a békés, harmonikus egymás mellett élés érdekében.

A kurzust eredetileg az észak-alföldi régió két megyéjében, Hajdú-Bihar és Jász-Nagykun-Szolnok megyében indították volna 16 fő részvételével. Végül azonban csupán a Szolnok megyei Kisújszálláson szervezték meg, a Debreceni Regionális Képző Központ (DRKK) támogatásával. A tanfolyam teljesen ingyenes a résztvevők számára, a felmerülő

költségeket a DRKK fizeti, illetve ECDL-tankönyvet és -feladatgyűjteményt is biztosít a tanulók részére, amelyek segítségével tovább bővíthetik az órákon megszerzett tudást, és otthon is gyakorolhatnak, ha van rá módjuk.

– Kapva kaptam ezen a lehetőségen – mondta Jónás Zoltán –, hiszen régóta vártunk már hasonló képzésre, kerestük is a lehetőséget, hogy a képviselőket valamilyen formában tovább tudjuk képezni, de nekünk sajnos nincs pénzünk. Ha kiírtak ilyen tanfolyamokat, azok önköltségesek voltak, azt pedig nem tudtuk felvállalni. Jelen felhívás megjelenésekor azonnal tájékoztattam a szomszéd település ki-

sebbségi önkormányzatait a vissza nem térő lehetőségről.

A kisújszállási, kenderesi, tiszai és a kunmaderasi kisebbségi önkormányzatok mind pozitívan álltak a kezdeményezéshez, a kisújszállási önkormányzat tíz fővel, a többi önkormányzat pedig két-két fővel képviselteti magát a tanfolyamon, amely a kisújszállási Kossuth Lajos Általános Iskolában kapott helyet. A két megyére kiírt 16 fő mind Kisújszálláson tanul, ami azt jelenti, hogy Hajdú-Bihar megyében már nem is indítottak tanfolyamot.

Jónás Zoltán elmondása szerint a Kossuth Iskola vezetése is nagyon pozitívan állt hozzá a tanfo-

lyamhoz, hiszen lehetővé tette, hogy egy nagyon profin felszerelt, számítógép-hálózattal rendelkező tanteremben készülhessenek a tanulók. A tanfolyam oktatója is a Kossuth Iskola tanára.

A munkaerő-piaci menedzser hozzátette: további képzéseket is szerveznek.

– A jövőben szociális ápolókat akarunk képezni, szintén a Debreceni Regionális Képző Központtal együttműködve. Kisújszálláson több szociális ellátó intézmény van, és tudom, hogy jelenleg nincs roma dolgozójuk, viszont roma ellátottjuk van. Azt szeretnénk, ha el tudnánk helyezni 3–5 embert – még ha időszakosan is – foglalkoztatási támogatással, annak érdekében, hogy a romákat a romák lássák el. Nem azért, mert szegregálunk vagy diszkriminálni akarunk, csak úgy gondolom, hogy a romák lélekvilága nem egyezik meg a nem romákéval, mások a szokásaik is, és nem biztos, hogy egy idős beteg roma asszony úgy megnyílik a magyarnak, mint a romának. Ha jól dolgoznának, akkor mindezen lehetne folytatása, és lehetne szélesíteni a kört.

A számítógépes kurzus oktatója, **Zsoldos Zoltán** elmondta, hogy a résztvevők tanfolyam előtti alapismerete – az életkorukhoz hasonlóan – változó volt.

– A fiatalok között van olyan, aki már tanult számítástechnikát az általános iskolában is. De van olyan tanuló, aki nem ült még számítógép mellett, így neki teljesen a nulláról kellett kezdenie – tájékoztattott Zsoldos Zoltán. – Ez nehézzé teszi az előrehaladást, hiszen együtt kellene haladnunk. Frontális munka folyik, ami azt jelenti, hogy én megmuta-

Megkérdeztünk két, a tanfolyamon résztvevő képviselőt, hogy mit jelent számukra ez az ECDL-képzés.

Jónás István tanuló, a Tiszaörsi Cigány Kisebbségi Önkormányzat képviselője

– **Mi indította arra, hogy részt vegyen ezen a tanfolyamon?**

– Mivel mellékállásban biztonsági őr vagyok, sok esetben igénybe tudtam volna venni a számítógépet, mint portás – a szakmával egybekötve. Volt ez a lehetőség, én pedig boldogan éltem vele.

– **Vannak korábban számítógépes ismeretei?**

– Nincsenek. Innen kezdtem, ez az alap.

– **Mennyire nehéz teljesen az alapoktól indulni?**

– Vannak olyan részek, amelyek nehezek, a sok egyéb probléma mellett, amit képviselőként kell megoldani, de próbálunk ráhangolódni az itteni légkörre. Kevésnek tartom azonban ezt az időt ahhoz, hogy profi szinten tudjuk kezelni a számítógépet.

– **Mennyire hasznos ez a tanfolyam?**

– Nagyon hasznos. Minden kezdet nehéz, de idővel az ember mindent megtanul, ha nagyon akarja. Hozzáállás kérdése.

– **Nagy türelem kell hozzá?**

– Igen, elég nagy türelem kell hozzá. Ez a munka nyugodtságot igényel, mert zaklatottan nem lehet csinálni.

– **Előreláthatólag a munkában mennyit fognak segíteni az új ismeretek?**

– Minden új ismeret az ember látókörét szélesíti. A cégek általában igénylik is a számítógépes ismereteket. Úgy érzem, a jövőben biztosan hasznát fogom venni az itt tanultaknak.

Nagy Tiborné tanuló, munkaerő-piaci menedzser

– **Mi indította arra, hogy részt vegyen ezen a tanfolyamon?**

– Elsősorban a munkámhoz kell, hogy használjam a számítógépet, a beszámolókat, a pályázatokat azon kell megírnom; azon keresztül tájékozódunk, sok helyről kapunk e-maileket, és remélem, hogy hasznosítani tudom majd azt a tudást, amit itt megszerzek. Azonkívül úgy gondolom, hogy a mai világban szükséges, sőt alapvető dologgá vált a számítógépes ismeret.

– **Vannak korábban számítógépes ismeretei?**

– Igen, minimális számítógépes ismeretet már szereztem egy tanfolyamon. Így az alapokat már tudtam.

– **Azon a tanfolyamon mit tanultak?**

– Ott is tanultunk szövegszerkesztést, táblázatkezelést. Tehát annyira már tudtam kezelni a gépet, hogy meg tudtam írni egy levelet, vagy megnézni az e-mailemet.

– **De vannak újdonságok is.**

– Persze. Például a formázás, a képbeszúrások, a körlevelek készítése újak számomra. Ez a tanfolyam mindenképpen bővebb tudást adna.

– **Adna? Feltételes módban?**

– Az az igazság, hogy számomra kicsit nehéz.

– **Miben nyilvánul ez meg?**

– Ilyen korban már nem úgy tanul az ember, mint tizenévesen, talán az érdeklődése sem olyan nagy, mint a fiataloknak. És amit egyszer megcsinálok itt az iskolában, az olykor kevés ahhoz, hogy újra használni is tudjam. Otthon is oda kell ülnöm a számítógép mellé, hogy gyakoroljak, és igyekszem is minél gyakrabban magamtól odaülni.

– **Szoktak házi feladatot kapni?**

– Konkrét házi feladatot nem, de a tanár úr mindig azt kéri, hogy gyakoroljunk.

– **Látja magán a fejlődést?**

– Igen, egy kicsit igen. Talán abban, hogy bátrabban odaülök otthon is, és bátrabban tudok dolgozni azokkal a feladatokkal, amelyek a munkámhoz szükségesek.

– **Mennyiben fogja segíteni a munkáját a megszerzett tudás?**

– Nagyon sokban, és szeretnék minél több mindent, minél jobban megismerni, hogy a jövőben még többet tudjak számítógépen dolgozni, mert szükségem van rá.

tom, hogyan kell elkészíteni a feladatot, ők pedig utánam csinálják. Előfordul, hogy egyesek lemaradnak, mert nem tudják

olyan gyorsan követni azt, amit mondok vagy mutatok. Ekkor sajnós ismételnünk kell, míg a többi várakozik. Az elején próbál-

tam volna a régi gyakorlatot követni, miszerint tematikusan vegyük egymás után a gyakorlatokat, de rájöttem, hogy ha ennek

együtt oldjuk meg a feladatokat.

A tanulók a szervezők által biztosított feladattárból dolgoznak az órákon, amelyet Zsoldos tanár úr nagyon praktikus megoldásnak tart.

– Milyen részekből épül föl a tanfolyam?

– A tanfolyam négymodulos. Az első az operációs rendszerek, a fájlkezelés volt. Azzal 42 órát foglalkoztunk, de jó volna még legalább 12 óra, hogy még

többet gyakorolhassunk. A második modul, ahol most tartunk, a szövegszerkesztő program megismerése. A következő az Excel táblázatkezelő program, az utolsó pedig az internet és kommunikáció.

A márciusban indult tanfolyam minden héten kétszer hat órában van. A vizsgára július első felében kerül sor. Zsoldos tanár úr szerint kevés az idő az igazán alapos felkészülésre, ezért vannak még hiányosságok, ám a kezdetek óta mindenképpen látszik a fejlődés a tanulókon. Ha

azonban igény van rá, plusz órák vételére is van lehetőség.

Az ECDL az angol European Computer Driving Licence kifejezés rövidítése, amely magyarul Európai Számítógép-használói Jogosítványt jelent. Az ECDL az Európai Unió által támogatott, egységes európai számítógép-használói bizonyítvány, amely nem elsősorban az informatikai, hanem a felhasználói ismereteket, az informatikai írástudás meglétét hivatott igazolni.

L.A.

ÉLET ÉS HIVATÁS

Egyedi darabok tárlata

Fontos, hogy a gyűjtemény fennmaradjon az utókor számára

Tisztelni kell az olyan embereket, akik szellemiségük, elhivatottságuk alapján képesek egy-egy település kulturális életének formálására. **Bárdos Gábor** az ilyen típusú emberek közé tartozik.

Közel tíz esztendeje gyűjti a régi faipari szerszámokat az Ózdon élő **Bárdos Gábor**. Faipari munkáscsaládból származik, innen a szerszámok iránti nagy tisztelet. Több évtizeden keresztül dolgozott, de ma is kamatoztatja famintakészítő, ács, asztalos szakmai tudását. Gyűjtőszenvédelye is ebből a forrásból fakad. 2003-ban már volt egy sikeres kiállítás Ózdon az egyik barátjával közösen, aki szuronyokat és töröket gyűjt. A szakember megítélése szerint fontos, hogy ennek a nagyon szép szakmának a szerszámai, egyedi darabjai fennmaradjanak az utókor számára.

Folyamatosan bővül

– A faipari szerszámok gyűjteménye, a szerszámtörté-

Bárdos Gábor és gyűjteményének egy része

neti tárlat Ózdon, a Vasvár úton található lakótömbben tekinthető meg, ahol a lakásom is van. A 105 darabból álló tárlat folyamatosan bővül, jelenleg huszonöt szerszám vár felújításra, amelyet magam végzek. A kiállított tárgyaknak a nagy részét az

ácsfaragó bárdok teszik ki, s ezek a legértékesebbek is. A faipari bárdokon kívül vannak ácsszekercék, különböző méretű faragók, valamint régi típusú fűrők, furdancsok, amerikánerek, de láthatók itt kézi gyaluk, hántoló kések, rajzoló- és mérőszer-

számok, derékszögek és szögmérők. Egyik ritka darabja a gyűjteménynek egy 1820-ban, Bécsben, a Weiss és fia által készített falcgyalu. Ez a család nagyon híres a szerszámkészítő tudásáról. A faragó bárdok között van egy értékes szerszám, a kovácsforrasztással összeleplegített anyag, amit más gyűjtők 350–400 évesnek tartanak. A Rimamurányi-Salgótarjáni Vasmű Részvénytársaságnál gyártott sok szerszám is a gyűjtemény részét képezi. A kerékgyártó, fafaragó szerszámok mellett nagy darabszámmal vannak stubai szekercék, bárdok. Ezek az Ausztriából származó szerszámok a minőséget képviselik. A faipari szerszámoknál nem az új nyél a lényeg, hanem a fej része, az összhatás – mondta Bárdos Gábor.

Józsa Zoltán

Néprajzi gyűjtőmunka a végegyházi cigányok között

Wuscher Anna összeállítása – 1. rész

Ma már csak emlék – pedig követendő példa lehetne – a találkozás, az ismerkedés, a közös hagyománygyűjtés

A gyűjtőmunka előzményei

1981 augusztusáig **Sáfár Sándor**ral amolyan magányos vándor módjára jártuk az országot, a cigánytelepeket, házakat, hogy a még élő cigány hagyományokat összegyűjtsük. Főként a cigányság legpozitívabb hagyományai, a mesék érdekelték bennünket, melyeket fel lehetett használni a cigányság nevelésében, az olvasás megszerettetésében.

1981. augusztus közepén kaptunk egy kedves hangú levelet **dr. Bencsik Jánostól**, a Gyulai Erkel Ferenc Múzeum igazgatójától. A levél meghívás volt Sáfár Sándor és az én részemre a Mezőkovácsházáról induló népi hagyományokat gyűjtő cigánykutatók táborába.

Dr. Bencsik János nevét, munkásságát már egy ideje ismertük. Ő teremtette meg Gyulán az első cigánymúzeumot, mely azóta több városba került át.

Bencsik János havonta tudatta körlevélben a múzeum bővülésének ütemét. Személyesen még nem találkoztunk, de nagyra becsültük munkáját. Éreztük, hogy rokonlelkek vagyunk. Önzet-

lenül, elismerést nem várva dolgozott ő is a cigány hagyományok megőrzéséért, a cigány nép életének javításáért. Nagyobb megbecsülést érdemelne, mint amiben része volt.

Készülődtünk a találkozásra, a tapasztalatok kicserélésére, a közös munkára, pedig két akadályt is le kellett győznünk. Az első, hogy Sáfár Sándor ebben az időben már nagyon beteg volt. A három és fél éves orosz hadifogságban eltöltött időt soha nem heverte ki. A mezőkovácsházi találkozóra meggyengült testét már csak a szíve vitte. (1983-ban meg is halt.) A másik akadály az volt, hogy Benedek fiunk 11 éves volt 1981-ben. A tanítási szünet még tartott. Ismerőseink közül többen nem értették, miért nem bíztuk a gyerek felügyeletét egy megbízható családra. Mi azonban – a gyerekért való aggodalom mellett – szeretnénk volna, ha megismeri a cigányok között végzett munkánkat, s ha felnő, folytatná az általunk megkezdett tevékenységet. Örömlénk, ha nem lennének előítéletei a cigányokkal szemben. Minden embert, legyen az magyar vagy cigány, életvitele,

Sáfár Benedek elhozta a játszótársait Végegyháza 1981

munkája, magatartása szerint értékelne. Szerettük volna, ha barátokat talál a cigánygyermekek között, ezért már mózeskosárban magunkkal vittük gyűjtőutjainkra, majd amikor már jártani tudott, mellettünk lé-

pegetett. Hallgatta a cigány meséket, melyeket megszeretett. Első osztályos, vagyis hat és fél éves korában nyert először mesemondó versenyt az általunk gyűjtött Csudatarisznya című cigánymese elmondásával.

Egy év múlva a *Furfangos Armin* kondás, majd a Teknősbéka című mese hozta meg számára a sikert.

Meggyőződésünk ma is, hogy a cigány nép megismerését, elfogadtatását gyerekkorban kell elkezdni. Megalapozó munkánk segítéséért, megerősítéséért köszönettel tartozom **dr. Hegyesi Gábor** professzor úrnak, aki a főiskolán tanította a fiamat. Hegyesi professzor példamutatást adott emberségből, pedagógusi tudásból, hivatásszeretetből.

1981 augusztusában fiunk a 11. évében járt. Dr. Bencsik János nem kifogásolta, hanem elfogadta, megértette nevelési módszerünket. Tapasztalta, hogy Benedek életrevaló gyerek. Játékos, de már részt kért a munkából. Megfigyelte a cigánygyerekek játékát, gyűjtött, cserélt játékokat. Amolyan gyerekmódon megírta a tapasztaltakat „János bácsinak”. Persze még két hónap múlva is emlegette, hogy mit felejtett ki a beszámolójából. Szállásunk, találkozóhelyünk Mezőkovácsházán, a volt KISZ Építő Táborban volt. A gyűjtőmunkát Végegyházán végeztük.

Megérkezésünk előtt 12–14 gyűjtéssel foglalkozó embert vártunk. Hatan meg is érkeztek.

Az első nap az ismerkedéssel telt. Módszereket cseréltünk, majd dr. Bencsik János ismertette a végegyházi körülményeket. Kapunk egy több oldalas ismertetőt a Végegyházán gyűjtött hagyományokról. Nagyon elismertük Bencsik János alapos munkáját. Eddig nem írtam, hogy ő volt a kis csapat vezetője. Biztosított bennünket, hogy a helyi hatóságok mindenben támogatják munkánkat. Végül kettes csoportokra osztotta a csapatot. Mi hárman kerültünk egy csapatba: Sáfár Sándor, Józsika, az utolsó éves tanítóképzős cigány származású fiú és én. Megkaptuk a végegyházi Dózsa György utca cigányok lakta házait a beszélgetésekre.

Az első meglepődésem, hogy Józsika kölcsönkapott egy magnetofont, amelyet – gondolom – a háttérben használt is. A második meglepetésem a helyi hatóságok „támogatása” volt, amit ők úgy oldottak meg, hogy egy, esetenként két rendőrautó cirkált a közelünkben. Több cigányember meg is kérdezte, hogy velünk vannak-e a rendőrök. Természetesen mi tagadtuk. Én azonban gombócot éreztem a torkomban. Sándorral még soha nem éreztük szükségét rendőri védelemnek. Bármerre jártunk az országban, a cigány közösségek szeretettel fogadtak bennünket.

A magnetofon és a rendőri kíséret felidézett bennem egy 1978-as történetet. Poklosiban (Baranya megye) jártunk gyűjtőúton, amikor megjelent mellettünk egy rendőrautó. Kiszállt a rendőr és közölte, hogy másnap délelőtt 10 órára vár bennünket a járési rendőrkapitány elvtárs. Azzal a rendőr elment. Mi Sándorral összenéztünk. Mindketten azt gondoltuk, milyen jó, hogy a cigányok szeme láttára nem ültettek be bennünket a „meseautóba”. (A cigányok akkoriban meseautónak nevezték a rendőrautót.)

A megadott időben megjelentünk a rendőrségen. A lépcső tetején, a folyosón a kapitány elvtárs szobájától két-három lépésre egy rendőr éppen „meséltetett” egy cigányembert. Amikor megláttak bennünket, a rendőr lemerevedett. A cigányember Sándor elé lépett és könnyörgő hangon megszólalt: – Naccságos elvtárs úr, segítsen rajtam! Higgye el, nem tudok semmit a dologról!

– Jóember, én nem vagyok rendőr. Nem szólhatok a munkájába. Én ide a saját hivatalos ügyeimet jöttem intézni.

– Én ismerem magát. Tudom, hogy hallgatnak magára.

Hogy Sándor ismerte-e a cigányembert, én nem tudom. A későbbiekben, ha tréfálkozni akartam, Sándort elvtárs úrnak szólítottam.

Kinyílt az ajtó, befejeződött a párbeszéd. A rendőrkapitány udvariasan beteséskelt bennünket. Ő leült az íróasztalához, minket helytel kínált az íróasztal másik oldalán álló székekkel.

Leültünk, s vártuk a kérdéseket. Nem kellett sokat várni, záporoztak a kérdések: hogyan kerültünk Poklosiba? Mit keresünk a cigányok között? Kinek a megbízásából járkalunk? Kiket ismerünk a poklosi cigányok közül? Nem sorolom fel a sok kérdést.

Az első kérdésre Sándor felelt, aztán feltűnően hallgatott, ezért a továbbiakban engem faggatott a kapitány. Én szívesen beszéltem sikeres gyűjtőmunkánkról. Sándor udvariasságának gondoltam, hogy engem enged beszélni, pedig ő a munka szervezője.

Körülbelül egy órahosszat tartott a kihallgatás. Amikor távozásunk után az utcára léptünk, megkérdeztem Sándortól, miért volt olyan hallgatólag.

– Láttad a kapitány asztalán az asztali lámpát? – kérdezte.

– Láttam.

– Azt is észrevetted, hogy időnként nyomogatta a lámpa gombját?

– Észre. Ismerek olyan embereket, akiknek mindig fogdosni kell valamit.

– Azt is észrevetted, hogy a gomb lenyomásakor nem gyulladt fel a lámpa? Miért? Mert a lámpa gombja nem a lámpát, hanem a rejtett magnetofont kapcsolta be.

Megállt bennem az üté (ahogy a cigányok mond-

ják). Természetesen hamar megnyugodtam, hisz semmi törvényelleneset nem tettünk és nem mondtam.

Szóval ez az esemény öt-
lött eszembe Józsika magnó-
ja és a rendőrautó láttán. Kö-
vetkezzen a végegyházi
munkáról dr. Bencsik Já-
nosnak küldött beszámoló-
lónk.

Beszámoló

Néprajzi gyűjtőmunka a végegyházi cigányok között

A gyűjtés helye: a végegyházi cigánytelep

A gyűjtés ideje: 1981. augusztus 23–26-ig

A gyűjtést végezte: Sáfár Sándor és Sáfár Sándorné

A gyűjtés módja: az adat-
közlők szóbeli adatait leje-
gyeztük. Olyan telepre, aho-
vá először látogatunk el,
nem viszünk magnetofont,
mert mesélés közben, ha-
gyomány elmondásakor ez
zavarná az adatközlőt. Szí-
vesen énekelnek magnóba.
Táncolnak is, ha filmezik
őket, de félnek, hogy a sza-
badon elmondott dolgokat
felhasználják ellenük.

A kérdéseket legtöbbször
Sáfár Sándor teszi fel, de ki-
egészítő kérdést ad Sáfárné
is, valamint az intim női dol-
gok iránt Sáfárné érdek-
lődik, félrehívva a kiszemelt
adatközlőt. Sáfárné jegyezi.

A gyűjtés nyelve: magyar,
mert Végegyházán nincs
egyetlen cigány sem, aki
nem beszél jól magyarul.

Végegyháza község szere-
pel a Pallas Lexikon adatai
között (kiadási év: 1897), de
megtalálható az 1913. feb-
ruár 20-án lezárt Magyar-
ország Helységnevtárában
is. Cigány lakosságról egyik
sem tesz említést.

A telep régi vajdája még
él. Neve: **Faragó Rudolf**.
Cigány neve: Rudi. Elmon-
dása alapján 90 éves. Sze-
mélyi igazolványa szerint

1893. október 24-én született Végegyházán. Tehát 88 éves. Faragó Rudolf szellemi frissessége és testi erőnléte alapján nem látszott 90 évesnek. Az udvaron kapálta a gázt.

A volt vajdának ma már hatalma, jogköre nincs. A telep lakói nem is tudják, hogy ő volt a vajda. Az általa adott tájékoztatás azonban azt bizonyítja, hogy ismerte a vajda jogkörét, teendőit. Sok minden állítása mellett, más adatok ellene szólnak.

Faragó Rudolf elmondása szerint neki vajda korában nagy tekintélye volt a cigányok között, amit a csendőröknek köszönhetett, mert ők bízták meg ezzel a feladattal. Őt időnként felkeresték a telepen. Informálódtak a telepen történt eseményekről és tüntetőleg csak vele fogtak kezét, másral nem álltak szóba.

Megbízásakor a csendőrpáncsnok közölte vele, hogy ha nem fogadják meg a csendőrök utasításait, minden ott élő cigányra huszonötöt vernek a csendőrség udvarán és pakolniuk kell Végegyházáról. Aki a telepet elhagyta, az köteles volt a vajdának bejelenteni, hogy elmegy. A telepre érkező idegen cigánynak pedig nála kellett jelentkeznie.

Elmondása szerint fizetést nem kapott a csendőrségtől. Ez hihetetlen, mert országosan azok a vajdák, akiket a hatóság nevezett ki, csekély állami fizetést kaptak. Ezen kívül, ha ő állandóan a telepen tartózkodott, hogy figyelemmel kísérhesse a telep életét, miből élt?

Faragó Rudolf szerint a végegyháziak a csurák törzshöz tartoznak. Pontos fogalma azonban a törzsről és a nemzetségről nincs. Szerinte a Csurák az törzsi név, a nemzetségi nevükre azonban nem emlékszik.

Faragó Rudolf soha nem vett részt a vajdák szokásos tanácskozásán. Lehet, hogy

csak rendőrspicli volt. Esetleg az igazi vajda, akit a cigányok választottak, nem tudott magyarul, és ő volt a tolmács (mujáló).

A végegyháziaknak az ő idejében nem volt a vajda vezetésével szervezett vándorlásuk, ehelyett egy vagy több család kiruccanásokat tett a környékre. Végegyháza látszólag zárt etnikum, ennek azonban ellent mondanak a telep kapcsolatai. A telep lakói a doboziakkal, a kiskunfélegyházi és a kecskeméti oláh cigányokkal tartottak kapcsolatot. Faragó Rudolf ezek törzsi neveire nem emlékszik. Nem ismerik a szarvasi és a vésztői cigányokat sem. A Szarvason gyűjtött cigánydalok előttük ismeretlenek, de a dobozi vendég, **Farkas József** (Rongyos) többé-kevésbé ismerte a Sáfár Sándor által elénekelt dalokat, folytatni is tudta azokat.

Ha Faragó Rudolf 90 éves és ő volt a vajda, minden körülmények között ismernie kellene a cigány útjeleket. Ő azonban kijelentette, hogy nekik nem volt útjelük.

A családi kiruccanásokhoz a végegyháziak sátrakat vittek, amelyeket zsákokból készítettek.

A családok egy része régen is, ma is lókereskedéssel foglalkozik. A telepen régen a ló vásárlásánál az alábbi ügyeskedések alakultak ki a végegyházi cigányok között:

1. A ma élők által ismeretlen orvossággal kenték be a parasztok megbéklyózott, egyedül legelésző lovának a száját, amelytől a ló néhány napig beteg lett. A gazda igyekezett megszabadulni a lótól. Potom pénzért eladta a jelentkező cigányok, aki a betegség elmúltával nagy haszonnal adta el a lovat.

2. a) A parasztok megbéklyózott, legelésző lovának a nyelve alá biztosítótűt szúr-

A férfiak a gyepen heverészve töltik a délelőttöt Végegyháza 1981

tak, és bekapcsolva hagyták. A ló gazdája erre nem is gondolt, amikor a ló étvágytalan lett, nem evett. A tettes cigány vevőnek jelentkezett, és olcsó pénzért megvette a lovat. A biztosítótű eltávolítása után a lovat felpendítették, jó haszonnal eladták. Az ilyen esetek megtörténte alapján a magyarok között elterjedt az a hiedelem, hogy a cigányok értenek a lóorvosláshoz.

b) Olcsón megvették a kehes lovat. Otthon vásár előtt vagy lóherébe vagy lucernába kevertek beléndek (nadragulyamaszlag, de ezt a nevet ők nem ismerik) zöldjét, vagy a beléndek megtört magját abrakba keverve megetették a lóval. Így a ló 24 óráig nem köhögött. Jó haszonnal, mint egészséges lovat adták el.

c) Ismert lóbetegségnek említik a patarákot. Ezt úgy ismerték fel, hogy a pata közepén lévő hús kirohadt. Ilyen betegségben lévő lovat nem vettek meg, mert gyógyíthatatlan.

d) Lovakkal kapcsolatos hiedelem: egy hintóban két szürke lovat hajt az Isten, s valahányszor az ostorával a lovakra csap, dörög, villámlik.

e) A cigányok között a mai élet hírei nagyon gyorsan terjednek és torzulnak. Egyik adatközlőnk mondanivalóját befejezve odaszólt egy, a lakásba érkező kíváncsiskodó cigánynak: „Itt van **Bencsik János**. Eladhatod neki a kocsidat, mert

venni akar a múzeumnak, ugyanis van neki két kitömött ló, ezért kell a kocsi.” Az illető udvarán aznap megpillantottuk az eladó urasági parádés kocsit. Másnapra már kerített még egyet, hogy legyen választék is. A kocsikat Szegedről hozták, erre utalt a névtáblán feltüntetett helységnév.

A telep élete ma is a régi. A férfiak csoportosan heverésznek a fűben. Feltűnően sokan tartózkodnak odahaza munkanapokon is, ami azt jelenti, hogy nincs állandó munkaviszonyuk. Az aszszonyok járkálnak a faluban: koldulnak, jósolnak.

Az egyik asszony, aki adatközlőként szolgált, azzal az ürüggyel indult kolduló útjára, hogy boltba megy. Az egyik házból kihallatszott a koldulás szövege és láttuk, hogy kapott egy szatyor parádicsomot. Egy másik háztól is tömött szatyorral távozott egy cigány asszony.

Régen a cigány férfiak felpofozták a feleségüket, ha nem mentek el koldulni, jósolni, nem szerezték meg a napi ételmet. Vegyes házassággal éppen ezért nem találkoztunk, mert a nő volt a kenyérkereső. Gyakran vették a menyasszonyt. A család vigyázott, hogy cigány lány ne kerülhessen kapcsolatba nem cigány férfival. Olyan asszony nem volt a telepen, aki a férjét nem cigánnyal megcsalta volna.

– folytatjuk –

Miss Roma Hungary Szépségverseny

A „Tegyük Értük Együtt” Kiemelten Közhasznú Alapítvány 2009. augusztus 15-én megrendezi a Miss Roma Hungary Szépségversenyt, amelynek győztese a Miss Roma Europa versenyen fogja képviselni hazánkat.

Szlovákia köztársasági elnöke, **Ivan Gasparovic** védnöksége alatt rendezik meg idén szeptemberben a Miss Roma Europa szépségkirálynő-választást. Ennek előzményeként tartják a Novotel Kongresszusi Központban a Miss Roma Hungary szépségversenyt, amelyre azon fiatal, csinos roma hölgyek jelentkezését várják, akik magyar állampolgárságúak és 2009. június 1-jéig betöltötték a 16. életévüket, de még nem múltak el 25 évesek. A verseny győztese a pozsonyi Miss Roma Europa rendezvényen képviseli majd Magyarországot. A szlovákiai döntő előtt a magyar elődöntő első helyezettje részt vesz majd egy kéthetes tátrai felkészítőn, ahol a lányok azt tanulják meg, miként kell viselkedni és megnyilatkozni az európai versenyen.

A magyar elődöntőn **Bangó Margit** Kossuth-díjas előadóművészt kérték fel a zsűri elnökének.

A szervező, **Rácz László**, a „Tegyük Értük Együtt” Kiemelten Közhasznú Alapítvány elnöke reméli, hogy több százan jelentkeznek majd a versenyre, és hogy ez a kezdeményezés pozitív példaként szolgálhat a békés együttélésre, hiszen Magyarország és Szlovákia között nagy a feszültség.

Bár a szépségverseny-szervezés nem tartozik az alapítvány alapvető tevékenységei közé, Rácz László úgy véli, a Miss Roma Hungary verseny is lehetőséget ad a fiataloknak az előrejutásra. Az alapítvány pedig kész rá, hogy az arra érdemes versenyzőket támogassa iskolai tanulmányaikban.

A Miss Roma Hungary szépségversenyre **2009. július 20-ig lehet jelentkezni**. A regisztrációs díj 2500 forint, melynek kifizetését a szervezők átutalással kérik teljesíteni (számlaszám: 11746050-20025287). A jelentkezéshez a versenyzőnek el kell küldenie az önéletrajzát, egy egészszalagos képet, illetve egy portréfotót sajátmagáról.

A jelentkezéseket a következő címre várják:

„Tegyük Értük Együtt”

Kiemelten Közhasznú Alapítvány

7000 Sárbogárd, István u. 93.

Tel.: 06-25-465-238 (9.00–17.00 óráig)

e-mail: missroma.hun@indamail.hu

A Kiemelten Közhasznú Alapítvány támogatói: **Bangó Margit** Kossuth-díjas művésznő és **Dr. Világosi Gábor**, az Országgyűlés alelnöke.

Az alapítvány következő rendezvényére szeptember 26-án kerül sor. A Nemzetközi Virtuóz Cigányprímás Fesztivál előkészületei már folyamatban vannak. E rendezvénynek szintén a Novotel Kongresszusi Központ ad majd otthont.

Néhány gondolat az alapítványról

A „Tegyük Értük Együtt” Alapítvány elnöke Rácz László. Az alapítvány a hátrányos helyzetű roma kisebbség és egyéb hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése, a munkaerőpiacon hátrányos helyzetű rétegek képzésének, foglalkoztatásának elősegítése céljából jött létre.

Ez a megállapítás különösen a társadalomtól lemaradt roma és egyéb, a társadalomtól leszakadt hátrányos helyzetű kisebbség beilleszkedésének, iskolázásának, munkavégzésének segítésére vonatkozik, akiknek önerejükből nincs lehetőségük hátrányaik leküzdésére. Az alapítványt az ő felemelkedésük érdekében hozták létre.

Az alapítvány célja a munkahelyüket elvesztett, illetve munkanélküliséggel veszélyeztetett roma és más hátrányos helyzetű származásúak támogatása annak érdekében, hogy sikeresek legyenek a munkaerő-piacon. E célok elérése érdekében az alapítvány támogatja a 35 évesnél fiatalabb személyek 8 általános iskolai végzettségének a megszerzését, a felnőttképzést és a munkahelyteremtést. A munkanélküli roma származásúak és egyéb hátrányos helyzetűek számára az alapítvány vállalja a munkahelyek felkutatását, a munkahelyteremtést, a szükség szerinti képzés megvalósítását, szervező munkájával segíti az elhelyezkedést.

Az alapítvány – céljai elérése érdekében – **feladatának tekintti**, hogy a Munkaügyi Központtal együttműködve szakmai oktató programokat szervezzen, amelyek elősegítik a munkavállalásból és munkavégzésből kívülrre kerültek foglalkoztatási lehetőségeinek bővítését, a munkaerőpiacon való azonos eséllyel történő fellépését. Az alapítvány ennek érdekében tanácsadási tevékenységet folytat, s küzd a hátrányos megkülönböztetés minden formája ellen.

Ifj. Balázs János és Balázs János koncertjei a BM Duna Palotában

Ifj. Balázs János zongoraművésznek és édesapjának, **Balázs János** jazz-zongoraművész, zeneszerzőnek május 28-án indult útjára **hangversenysorozata**, amelynek a Duna Palota ad otthont.

Az év végéig tartó, 15 koncertből álló széria keretében **egyrészt** ifj. Balázs János előadásában hallhatnak **klasszikus zeneműveket az érdeklődők**, **másrészt** Balázs János – sztárvendégeivel együtt – **jazz show-ra** invitálja a zene szerelmeseit. A jazz show a harmincas-negyvenes évek harlemi zenei hangulatát idézi föl.

Ifj. Balázs János a fiatal zongorista generáció egyik legkiemelkedőbb tagja, a nemzetközi Liszt-verseny minden idők legfiatalabb győztese és több nemzetközi zongoraverseny 1. helyezettje, aki a szakma és a közönség véleménye szerint **Cziffra György** legmértöbb utódja. **Balázs János** nemzetközileg elismert jazz-zongoraművész, zeneszerző a karrierje során több

neves hazai és külföldi szálloda, étterem, bár és szalon szőlőzongoristája is volt, ezen kívül a világ számos országában nagy sikerrel koncertezett. 2006-ban – két fiával közösen – megalapította a Balázs Zongoraművész Triót.

A hangversenysorozat időpontja: 2009. április–december, 20 óra

Helyszíne: BM Duna Palota (Budapest V., Zrínyi u. 5.)

Nyári koncertek időpontjai:

2009. július 9. jazz show

2009. július 28. zongorahangverseny

2009. augusztus 4. jazz show

2009. augusztus 25. jazz show

A koncertek 20 órakor kezdődnek!

További információkat a hangversenysorozattal kapcsolatban a <http://3balazs.gportal.hu/> oldalon találnak.

Csillogó Gyöngyszemek Művészeti Egyesület fellépései

Az együttes a Hajdú-Bihar megyei Furta településen működik. Céljai: a cigányzene hagyományának megőrzése, ifjúsági programok szervezése és lebonyolítása, cigány és egyéb népi tánc oktatása, cigány fiatalok érdekeinek képviselete.

Az együttes ma már számos fellépésen van túl, egyre több meghívást kap bel- és külföldre egyaránt.

Az együttes júliusi fellépései:

2009. július 5. Nyírmeggyes és Nagycsed

2009. július 10–12. Tiszafüred

2009. július 11. Mezőcsát

2009. július 12. Szatymaz

2009. július 16–19. Eger

2009. július 17–18. Kalocsa fesztivál

Az emlékezés színes álmai

Ezt a címet viseli a szekszárdi Wosinsky Mór Múzeumban megnyílt kiállítás, mely kortárs roma festőművészek munkáit mutatja be az érdeklődőknek. A roma festők színes álmaikat ábrázolják festményeiken. A vásznon az üldöztetés emlékei is megelevenednek.

A tárlat a jelenlegi helyzetben túlmutat önmagán, a cigányság maradandó értékekkel gyarapította a közös kultúrincset.

A mély színű, összetéveszthetetlen képi világot mutató kiállítás **2009. június 10–augusztus 22.** között tekinthető meg.

További információkat a Wosinsky Mór Megyei Múzeumban kaphat.

A múzeum címe: Szekszárd, Szent István tér 26.

Tel.: 06-74/316-222

e-mail: wosinsky.szekszard@museum.hu; wmmm@terrasoft.hu

Fordítsunk!

Új rovatunkban azoknak szeretnénk kedvezni, akik már elsajátították a cigány nyelv alapjait. Az alábbi mondatok magyarról cigányra, illetve cigányról magyarra való lefordításával gyakorolható az eddig elsajátított nyelvtudás.

Észrevételeiket, javaslataikat Szerkesztőségünk címére várjuk.

Fordítsuk le cigányra! Boldas pe romani shib!

1. Jó reggelt, gyerekek!
2. Hogy vagytok?
3. Kialudtad magad?
4. Jól vagy, kisfiam?
5. Legyél szerencsés!
6. Köszönöm neked!
7. Milyen idő van kint?
8. Gyere beljebb és ülj le!
9. Kivel jöttél az iskolába?
10. Gyere ide hozzám!
11. Üljetek le a helyetekre!

1. Lashi tehara shavorale!
2. Sar san tune?
3. Avri sutan tut?
4. Mishito san muro shavo?
5. Taves baxtalo/i!
6. Najis tuke!
7. Soski vrama si avri?
8. Av maj andre haj besh tele!
9. Kasa avilan ande shkola?
10. Av kathe mande!
11. Beshen tele pe tumaro than!

Megoldás:

Fordítsuk le magyarra! Boldas pe ungricko shib!

1. Shil si tu, muro shavo?
2. Thov tele tye vast!
3. Khos tye papuchi!
4. So dukhal tut?
5. Sostar roves muri shej?
6. Besh tele pe tyo than!
7. Kasa avilan kathe?
8. Av kathe, thaj besh tele!
9. Kaj si tyiri ginadyi?
10. Na ker kodi, besh shukares!
11. Tordyon opre shavorale!
12. Mishto san, muro shavo?

1. Hideg van, fiam?
2. Mosd le a kezéd!
3. Töröld a cipőd!
4. Mi fáj neked?
5. Miért sírsz, lányom?
6. Ülj le a helyedre!
7. Kivel jött ide?
8. Gyere ide és ülj le!
9. Hol van a könyved?
10. Ne csináld, ülj szépen!
11. Álljatok fel, gyerekek!
12. Jól vagy, fiam?

Megoldás:

Cigány kifejezések

Munka

Butyi

Kaj keres butyi?

Me ande fabrika kerav butyi.

Me garasten kinav, biknav, paruvav.

Voj kaj kerel butyi?

Soski butyi kerel?

Tyo phral so biknel?

Me inke sityuvav, ke terno som.

So kames te keres?

Soski butyi kames te keres?

Me kashtesa kamav te kerav butyi.

Tu sastresa keres butyi?

Me som fredyelari.

Joshka mashari, haj mashen xutyilel.

O terno shavo biknari si.

E terni shej biknarica si.

Selduj ande bolta keren butyi.

Muro dad nyevarel le klidyika.

Muro phral lasharel le shura.

Kerav nyevo kher.

O Laci tradari, autovo tradel.

O raklo autovosa zhal ande butyi.

Muro dad phuvaki butyi kerel.

Leski romnyi gada biknel.

Tyiro papo khuren biknel ando foro.

Kado manush ando vesh beshel.

Kothe shinel kasht, haj biknel les.

O balajari kerel shukar balaji.

O mesalyari bari mesalya kerdas.

Sode chaso butyares ande-kh dyes?

Me oxto chasura kerav butyi.

Vi me busosa phirav ando foro.

Tu sosa phires ande shkola?

Me kamav muri butyi, ke zurales shukari.

Munka

Hol dolgozol?

Én gyárban dolgozom.

Én lovakat veszek, adok, cserélek.

Ő hol dolgozik?

Milyen munkát csinál?

Fivéred mit ad el?

Én még tanulok, mert fiatal vagyok.

Mit szeretsz csinálni?

Milyen munkát szeretsz csinálni?

Én fával szeretek dolgozni.

Te vassal dolgozol?

Én fűrókészítő vagyok.

Jóska halász és halakat fog.

A fiatal fiú eladó.

A fiatal lány eladónő.

Mindkettő a boltban dolgozik.

Apám újítja a lakatokat.

Fivérem javítja a késeket.

Csinálok új házat.

Laci vezető, autót vezet.

A fiú autóval megy a munkába.

Apám földmunkát végez.

Felesége ruhákat ad el.

Nagyapád csikókat ad el a vásárbán.

Ez az ember az erdőben lakik.

Ott fát vág és eladja.

A teknővájó szép teknőt csinál.

Az asztalos nagy asztalt csinált.

Hány órát dolgozol egy nap(ban)?

Én nyolc órát dolgozom.

Én is busszal járok a városba.

Te mivel jársz iskolába?

Én szeretem a munkám, mert nagyon szép.

Cserha kóborlása

Sáfár Sándor és Wuscher Anna gyűjtése - 3. rész

Cserha megtapogatta a zsebét, nehogy lyukas legyen. Amikor megbizonyosodott benne, hogy minden rendben, belecsúsztatta a nyakláncot.

Aztán sietve elköszönt, nehogy meggondolják az ajándékozást.

A kastélyból kiérve Cserhát hűvös szél fűtta meg.

– Ideje volna hazafelé venni az irányt – gondolta Cserha –, mert lefog a tél. – Na és várják is már otthon.

Az országút felé vette az irányt. Amint kilép az útra, látja ám, hogy milyen sok békát tapostak agyon az autók az úton.

– Szegény kis békák! Miért jöttetek ki az útra? – emelt fel és simogatott meg egy békát Cserha. Abban a pillanatban kiugrott a kezéből elevenen, egészségesen az eltaposott béka, de nem békaként, hanem egy legény állt Cserha előtt és így szólt:

– Nem önként jöttünk az útra, hanem Zöld király változtatott bennünket békává, mert hívására bementünk a kastélyba. Ezután mint békákat hajított ki az országútra. Elmenekülni nem tudunk, olyan gyorsan száguldoztak az autók.

– Ti mind emberek vagytok? Hogyan lehetséges, hogy te békából vissza tudtál változni embernek?

– Azt én nem tudom. Mindenesetre örülök, hogy visszaváltoztam. Annak pedig még jobban örülök, hogy meg-elevenedtem.

– Ohó, hát az anyám gyűrűje tehette! – kapott észbe Cserha. – Nézzük csak!

Azzal már simította is a gyűrűvel rendre, sorra egyenként az összes békát. Amint egy békához hozzáért a gyűrű, már meg is elevenedett és legénnyé változott. Amikor a legutolsó béka is eltűnt, így szólt egyikük:

– Köszönjük a segítséget. Szeretném meghálálni a jótettedet. Hallgass rám! Az úton hazafelé térj le a jobb oldali mellékútra. Pár lépés után megpillantod az Ólomfejű barát szobrát. Keresd fel! Ha tudsz, segíts rajta, nem bánod meg.

Elbúcsúztak. Mindenki ment a maga útján. Cserha pár mérföldet egyenesen haladt az országúton, majd megpillantotta a jobbra vezető gyalogutat, melynek a két oldalán sűrűn sorakoztak a kőkenyebrok, ezért távolba nem lehetett látni.

Egészen közel ért az Ólomfejű barát szobrához, amikor megpillantotta. Az igazság az, hogy nem is a szobrot látta meg elsőként, hanem azt a gyönyörű aranyhajú lányt, aki a szobor előtt a földön a virágokat igazgatta valamiféle üvegbe. Amikor a lány szembefordult, Cserha lélegzete elállt. Mint a nefejejcs-virág, olyan gyönyörű kék szeme volt az aranyhajú lánynak.

– Hogy hívnak? – kérdezte Cserha.

– Száni.

– Én Cserha vagyok. Van urad?

– Nincs. Neked feleséged?

– Nincs – válaszolta Cserha. Ami igaz is, nem hazudott, csak nem mondta meg, hogy otthon várja Viloja. Kérdezte a lány? Na ugye, hogy nem.

Hanem azért gyorsan másról kezdett beszélni a legény, mert eszébe jutott, miért tért le a jó útról.

– Ez az Ólomfejű barát?

– Ez.

Még ilyet! Ez az Ólomfejű barát szakasztott olyan, amilyenről az apám beszélt, aki a kis aranszobrocskát adta. Rögtön elő is vette. Nézegette. Még soha nem csillogott ilyen szépen.

– Hej, Szent Isten, ha segíteni tudnék ezen a szegény papocskán! Milyen rossz lehet neki itt egyhelyben álldogálni hidegben, melegben, esőben, hóban. A gyűrű! – kapott észbe Cserha. – Hát ha itt is segít a gyűrű. – Azzal már vette is elő a gyűrűt, és végigsimogatta az Ólomfejű barátot a feje búbjától a lába ujjáig.

Használt a simogatás. Azonnal nyújtózkodott az Ólomfejű barát. Amikor helyreigazította a meggémberedett csontjait, hálálkodva szólt:

– Köszönöm a jóságodat, Cserha.

Sokáig, nagyon sokáig vártalak. Maki, a boszorkány átkozott szoborrá. Irigységből adta rám az átkot, mert minden utamba kerülő szegény emberen segítem. Még egyszer köszönöm a jóságodat. Hálából neked adom a papok aranyát.

Az egyik kőkenyebkorról leugrott egy pók. Nagy léptekkel ment előttük. Mutatta az utat.

– Száni, gyere! – szólt Cserha a lánynak.

Száni szó nélkül követte őket.

A pók a közeli erdőbe vezette Cserhákat. Megállt egy kivágott fatörzs mellett. A fa tuskója már lyukas volt. Benőtte a gaz. Kiszabadították a tuskót, amelyben egy nagy kondér arany, gyémánt, drágakő rejtőzött. Együtt erővel kiemelték a kondért. Lehetett mondjuk... úgy... fél mázsa.

Cserha vágott egy vastag bütykös ágat. Keresztülhúzta a kondér fülein és vitték hazafelé Alsó-Indiába, hogy a tél beállta előtt biztosan hazaérkezzenek. Hogy ki cipekedett? Hát Cserha és az Ólomfejű barát. Száni csak úgy ballagott utánuk.

Meg is érkeztek szerencsésen és időben. Hogy ki fogadta őket? Hát ki fogadhatta volna, ha nem Viloja? Ölelte, csókolta, ahol érte Cserhát, aki nyomban előkapta a királykisasszonytól kapott nyakláncot és Vilojának adta. Volt öröm, de Viloja sandán nézte a szép aranyhajú lányt. Remélte, hogy az Ólomfejű barát az ura és nem Cserhát akarja elcsalni tőle. Szólni nem mert. Minek elrontani a viszontlátás örömét, holnap úgyis kiderül minden. Cserha anyja jó vacsorával fogadta az érkezőket. Vacsora után elpihent mindenki.

Másnap következett a dolog nehezebbik része. Cserhának el kellett magyaráznia és elfogadtatnia a két lánnyal, hogy mindegyiket egyformán szereti. Ha agyonütnék sem tudna választani közülük. A lányok eleinte hallgattak, majd sírtak, végül beletörődtek, hogy Cserha mindkettőt feleségül veszi.

Azonnal megtartották az esküvőt. Negro, a vajda a vilójaszín bibliából olvasta ki az esketés szövegét. Az esketés közben lépett be Pipi, Cserha húga. Azonnal megtetszett az Ólomfejű barát-nak. Rögtön feleségül is vette, aztán kezdődhetett a hét országra szóló lakodalom.

A lakodalom után Cserha nem engedte össze a két asszonyt, hogy ne legyen vita, marakodás. Vilójának Alsószögön, Száninak Felsőszögön építettett egy-egy nagy házat. Jagussal mindkét háznál építettett egy-egy magától sütő kemencét. A kemence ellátja őket minden jóval. Nem kell batyuzniuk, főzniük. Egész életükben csak esznek, isznak, mulatnak, táncolnak, békében élnek.

Cserha urasan egyik asszonytól a másikhoz jár vendégségbe. Mindig sok-

sok ajándékot visz, hogy kedveskedjen nekik.

Mai napig boldogan élnek valamennyien. Vilójának már hat kis rajkója van, Száninak négy.

Majd' elfelejtém! Cserha szülei beletörődtek fiuk választásába. Mit is tehetnének ellene? Csóválják a fejüket, de azért csöndben csak azt mondogatják:

– Ki gondolta volna, hogy ilyen ügyes ez a mi fiunk?

Így volt, igaz volt. Cserha és két felesége mindig finom ennivalóval várja a betérő rokonokat.

Szómagyarázat:

lefog a tél = járhatatlan lesz a havas út.

Mesélő: Cséplő János, 71 éves
A gyűjtés helye, ideje: Németfalu
– Zala megye, 1968

– vége –

Boszorkánytánc

Sáfár Sándor és Wuscher Anna gyűjtése

Hol, hol nem, élt egy cigánylegény: Polos. Hét vármegyében ő volt a legfiatalabb primás. Azt beszélték, ördögös a vonója, azért tudja olyan veszettül cifrázni a csárdást.

Hét megyében hétszer hét lány bomlott utána. Büszke is volt a fiára az anyja. Elkísérte minden muzsikálásra.

– Amíg nem hoz asszonyt a házhoz, nekem kell vigyáznom rá – hajtogatta.

Nem is lett volna semmi baj, ha egy ideje nem sündörgött volna körülötte Bözsi. Polos anyja nem állhatta ezt a lányt. Azt beszélték róla, átvállalta a nagyanjától a boszorkányságot. Különbösen se szép, se csúnya, de eleven, mint a csík. Úgy járta a táncot a kocsmában, hogy a virágos selyem szoknyája repült utána. A hangjának sem akadt párja.

„Csillagok, csillagok, szépen ragyogjatok.

A szegény legénynek utat mutassatok!

Mutassatok utat a szegény legénynek!

Nem találja házat a szeretőjének.”

Énekelte, közben csak nézte, nézte a primást.

Bözsi értette a módját, hogyan kell a szemével megbengászni a legényeket. Polos is úgy elmerült Bözsi nézésében, azt érezte: elmenne hozzá egy hónapra házörző kutyának. Persze csak akkor, ha megígérné, hogy a felesége lesz. Melege lett még a gondolatra is. Elővette a zsebkenőjét, megtörölte a homlokát. Éppen zsebre akarta tenni a kendőt, Bözsi azonban kikapta a kezéből. Magasra tartva a kezét, benne a kendőt, énekelte, s táncolt hozzá:

„Ezért a legényért nem adnék egy almát,

Aki a lány előtt összehúzza magát.

Összehúzza magát, eltátja a száját.

A fene egye meg a málészájúját!”

Na ne! – kapott észbe Polos anyja. Hát hiába beszéltem ennek a mamlasz fiamnak, hogy boszorkány ez a lány. A szeme sem áll jól! Kerülje, kerülje, míg nem késő! Csak nem hagyom, hogy halma legyen a fiam fölött?

Fölugrott, kikapta a lány kezéből a kendőt. Közben úgy tüsténkedett, hogy Bözsi haja belegabalyodjon a pruszlik gombjába. Rántott egyet a gombon. Bözsi három szál haja beleragadt a pruszlik-gombba. Polos anyja kitekergette a három hajszálát, és jól eltette, hogy otthon rögtön elégethesse. Akkor aztán mesterkedhet Bözsi, ahogy akar!

A lány a történetek után tudta, más cselhez kell folyamodnia, ha Polost házhoz akarja szoktatni.

Telt, múlt az idő, Polosék végigmuzsikálták a búcsúkat, lakodalmakat. Egy sötét, ködös téli hajnalon egyedül, álmosan cammogott haza a primás. A többiek már haza is értek, közelebb laktak. Polos látja ám, hogy a Bözsiék háza ablakán egy ló pislog ki. Észre sem vette volna, de a ló tüzet fújt és veszettül toporzékolt.

Itt baj lesz! Úgy látszik, igaza van anyámnak a boszorkányság dolgában. Ha nem vigyázok, még megéget ez a dög! Mi jutott eszébe, mi nem. Hirtelen kirántotta a jó erős gatyamadzagját. Még a múlt télen három fonatból kalanyuval fonta neki Józsi bácsi. Polos hurkot kötött a gatyamadzagra, majd hirtelen a ló nyakába akasztotta. Az prüszkolt, táncolt, még jobban fújta a tüzet, mint eddig, de Polos nagyot rántott rajta. A ló nem tehetett mást, kiugrott az ablakon, Polos pedig a hátára pattant. Erősen fogta a gatyamadzag kötőféket, s megsarkantyúzta a lovat a lakkcipőjével. Irány a kovács, Tar Miklós!

– Mester úr! Megpatkolná a lovat? Kicsit rugós.

– Megpatkolom én, ha maga az ördög is!

Azzal elővette a kalapácsot, a nagyfogót, s fújtatta a tüzet. Nem telt bele öt perc, úgy állt a ló négy lábán a patkó, mint a cövek.

Patkolás közben Polos kihúzott egy csomó szőrt a ló farkából. Gondolta, Isten azért teremtette a lovat, hogy legyen szőr a vonóba. Ebből a lószőrből csináltattott ezután vonót. Nem is akadt muzsikálásban párja a primások között.

Amint a patkolással megvoltak, Polos elengedte a lovat.

– Na, menj, hogy a Devla pusztítson el! A hollók vájják ki a szemedet!

A ló nyerítve, prüszkölve, lábát kapkodva elvágtatott.

Polos is hazament, mint aki jól végezte a dolgát. Nem szólt a történetről senkinek, úgysem hinnének neki.

Hanem Bözsit nem látta senki már egy hete. Hiányolták is többen.

Egyszer Guga nagy titokzatosan elmesélte a bundának, hogy látta Bözsit. Véletlen tévedt be hozzájuk. A lány állig betakarózva feküdt. Ő incselkedve lerántotta róla a dunyhát.

– Uram fia! Teremtő Szent Istenem! Bözsinek patkó van mind a két kezén, két lábán.

Jó idő múlva megjelent a csárdában Bözsi. Húzta mind a két lábát, a kezéről nem vette le a kesztyűt. Beült a sarokba, s csak gunnyasztott, mint az ázott veréb. Nem táncolt, nem énekel.

Hogy hogyan vette le a patkót, azt én nem tudhatom. A sántasága azonban holtig megmaradt. El nem vette senki fia.

Így volt, igaz volt.

Mesélő: Nédó József primás
Kunszentmárton, 1955

Cherhasko phiripe

Sáfár Sándoreske thaj Wuschier Annake kidipe - 2-3. kotor

shavo sama las, hoj ande lashi vrama reslas kathe, ke e phuri dulmut nashadas la muca pa o bo. Aba kiradyolas o pörköltö.

– Av! Sigo avri kiravav o xumer, thaj aba vi shaj xas. Sar bushos?

– Cherha.

– Cherha, kames o paprikashi?

Kon chi kamel? De vi te na kamosles, xosles, ke aba trin dyes chi xalom.

– Atun-chi kidi tu-ke! Na lazshatu!

Cherha las te xal. Chi na chi chambelas, feri nakhavlas. Tela kadi e phuri lashardas pasha o bo leske than, shuttas leske vi sosa sharavelpes.

Cherha

bimangaibe tele pashilas thaj sovlas, sovlas. Shaj trin dyes sutas, kana e phuri opre ushtyadasles pe jekh shukar khamaslo detehara.

– Dikhav chi tut naj sigo utyi ande luma, anda kodi soves kattyi.

– Najma butyi, shaj sovav. Chi sidyarav. De chi na chi ashav majdur, de maintig shinav tuke kasht pej jag.

– Kodo naisaros tuke, Cherha.

O shavo aba vi las o tover, thaj shinlas le kashta kethane. Sama

lelas, hoj vi sane kashta te kerel la phurake, hoj jag te kerel.

Las les e ratyi kana gata avilas.

E phuri naisradas leske o zhutipe, thaj phendas te ashel inke.

– Ratyi si aba. Na zha khatig aba! Azhukareltu o ratyako xaben. Zhikaj tu shindas le kashta, me kiradom pherde shax. Thaj te xalan kamav te phenav tuke lashimatura pe tyo drom.

Cherha chi lazhalaspe pasal beshlas kaj ratyako xaben. Pala

tyavesa mishkijpe tusa. Shunes sar shordyol o paji thaj tye jakhenca dikhes ando shanco tele. Zhanav ke zhaltar le manusheski troma sar pordal zhal, tu te na daras! Phande andre tye jakha kadal rozhane dikhlesa, kade chi dikhes ando len tele. Po glaslo chi na chi shun! Tromasa ustyav! Chi avlatu khan-chi bajo.

– Sostar te zhav pordal po podo? Shaj zhav vi po kaver drom. Na av godyaver! Shun kathe!

Pordal po podo beshel Bara Manushi, ande jekh bari dyiz. Soro dyes xojarel les jekh efts herengo sap, kon zorgij, shinel, peske vundye cir-del pe e fejastra. Sako dyes xal jekh bakra haj jekh gurvnya. Aba

ratyako xaben le phuri romnyi las te phenel peski paramicha.

– Tehara maj sigo usty! Sigo sar o kham. Pala kodo feri chachi rig inker! Katyi zha mig chi rakhes jekh baro shanco. Kado si o Benga shanco. Ando shanco majtelal jekh baro len shordyol. Thele te zhal o manus nasthig feri andre te perel, numa atunchi nasthig muntujpe. Po o shanco pe jekh than si jekh podo. Po o podo feri jekh kotor kasht si. Upre te ush-

sako bedon khalas akorde. Bare manushes kodolesa daradas majfeder hoj opre phabarel lesko dyiz. Bara Manushi zuralo manush si, daral kathar o nasul efts sherenge sapestar. Chi tromal anda dyiz te sovel. Hoj tena dikheles tena azbales o efts herengo sap, pej avlina anda suluma beshlas. Kothe beshel peske soro dyes. Feri te xal zhal ando kher. De e suluma zhi kaj o vudar ingrel pesa. Avri avel thaj xal peske. Voj pekel peske

duj, trin kothor anre, ke leske sluge nashletar ando eftasherengo sap. Pala mizmeresko xaben palpale zhal anda suluma, thaj majdur zhal anda avlina kathar o kher. Kado Bara Manushi anda kadal dyesa sar tu sovesa, maladas efa foronge, efa lumake dabora. Avri cipisardas anda luma hoj kodoleske del pesko chudisardo posoty, anda soste le love shoha chi nachontar, kon muntujles kathar o eftasherengo sap. Zhi kaj kado dyes feri jekh shavo sikadaspe de kodeles tela jekh minuta mudardas o sap. Chi na nas majbut manush. Tu numa baxtyasa phires. Zha kaj Bara Manushi! Sikav ke tu mudares le eftasherenge sapes!

– Sortar the zhav? Feri boldav jekh pe angrusnyi, haj aba vi kothe sim.

– Kodo chi zhal. Majlasho-j o vorta drom, ke le sapeski dej, Bashka hatyarel le kerimata thaj shaj kerel kodi hoj anda Benga shanco shudeltu. Davtu me jekh kilo. Kado po tyo zhutipe avla, ke kadal kiles zor si. Avri putrel tuke intrega vudara, haj pa kashte zorasa shines bar kergyola. The resesa kaj dyiz, vorta anda pince zha tela o kher! Rakhes kothe jekh zhuvindo kardo. Baro zhutipe avla tuke sar marestu le sapesa. Cherha najisardas, vi so dasles vi so vorbasa zhutisardasles, haj las pesko drom karing o kelet. Anglunes kaj podo reslas. Na but gindyisardaspes. Sigo andre phanglas peske jakha le rozhicke dikhlesa, haj tromasa ustyadas po podo. Chi dikhelas sar mishkijpe o podo, chi len sar bashol, kade majsigo pordal reslas po podo sar gindyisardas. Chi ushtyadas majbut sar shel, kanak dikhlas Bara Manusheski dyiz. Vorta kothe las pesko drom. O vudar nas puterdo, de le kilesa puterdyilas. Zhal pordal pe

avlina vorta kaj o kher, haj dikhlas le suluma. Kothe das dyes:

Te del o del, Bara Manushe raja! – Chi del palpale duma. – Tena na atunchi na.

Chi gelas maj pashal. Sostar te vorbij lesa tena kamel o amalipe? Laspe karing tela o kher. Haj na pa kija sas phandado!? Anglal le lile-sa!

Sar inzilas le kilesa o vudar puterdyilas. Cherha laspe inke majtele te zhal. Butenge inkrelas sode ushtyavel maj tele kade vi ginavlas. Tomna injavardesh thajinja ushtyadas kanak tele reslas. Tele reslas kaj kheresko fundo. Tunyariko sas. De sosko tunyariko! Cherha chi dikhelas zhi kaj pesko nakh. Chi na chi trubusardas, ke sostar tele khinyilas, o zhuvindo kardo, pestar anda lesko vast sas, de pala kode vi sidyarlas avri ke so avla efa sherengo sap anda xolyi vaj numa anda voja pa leste phandavel o vudar. Nashtig zhanglas hoj o kilo vi andral putrel o udar.

– Bara Manushi raj, zhav angla efa sherenge sapeste.

Chi akanak chi das palpale duma, de avilas o sap uches anda o cheri. Pogane bare vundyenca kamlas te shingrel kethane le shaves. O zhuvindo kardo apol opral pe Cherhasko shero sas. Mishto kethane shingerdas le sapes. Karing hurajlas ratalo brishind das. Maj tele pelas pe jekh mal, thaj opre tordyilas leske punre, thaj murdajlas.

Kothe reslas sigo le sapeski dej, Bashka. Maj feder zurarlas sar lako shavo, de o zhuvindo kard ovi lasa birisardas, apol vi cipijas kesave glassosa, hoj kaver manush kathar o glasso darajlo. Cherha ande intrego zor zurarlas, ande pesko vast le zhuvindo kardosa.

Cherha pala lashi butyi palpale

gelas kaj Bara Manushi, kon aba azhukarlas les, ande lesko vast le somnakajenca perde posotya, thaj jekh hertija, so sikavel hoj Cherha bari ketani si. Slobodes shaj phirel ande intrego luma, chi azbal les khonyik.

Sar Cherha perdal las e hertija andre shuttas tela pesko gad. Ande lashi vrama, ke bari balbal kerdyilas. Cherha peske intrego zor kethane kidas, hoj te na phurdelles e balval. Numa le balvalesko mashkar jekh shel mazhasho buzoganyi mishkijaspe, so tomna angla Cherhaske punre pelas. O shavo sigo opre lasles, thaj shtar rigate shindas lesa. Atunchi Bara Manushi kade das duma.

– Lasho shavo san. Opral dav tuke kado buzoganyi. Te avel tuke baxtalo. Zhutij ando bajo te peres, de pe kado le manusha vi kodo zhanen, hoj zor lan.

Cherha dyes das. Gelas majdur. Chi bisterdas la phura romnyaki vorba, hoj sagda feri kaj kelet te zhal.

Aba efa dyes zhalas, kana rakhadyilas jekh zurale phure manushesa, kon kesavo phuro sas, hoj kashtesa inkrelas opre peske jakha. Cherha shukares das les dyes. O phuro las lesko dyes, maj kodolesa gelas majdur, hoj Cherha te zhal tele po drom, te zhal inke jekh cerra thaj pe majlasho drom resel, chi bunuja.

– Pe efa phuvesko drom beshel ande jekh baro dyiz o zeleno kraj, kon sluges rodel. Le sama, te na zhas adre ande dyiz, ke o zeleno kraj chi birij o buzhanglipe. Ke o buzhanglipos chi dikhel mishto. Andre te tromas te zhas ande dyiz zhamba kerdyosa, thaj po drom shudeltu, sar angla tute aba injavardesh thajinja shave. Mishto te keres butyi, kamlatu, raj kerel andatu. Tuke del peska sheja thaj o dopash krajipe.

– Andre zhav anda tyiri voja muro papot haj anda kodo te sika-vav na akarsosko shavo som. Vi vrama sima dosta. Trin dyes na e luma. Kattyi inke chi anda butyate naj but. Anda muri butyi chi azhukarav khanchi. Man chi trubul e krajaskinyako, man khere azhukarel le Viloja. Angla krajipe vi kade nashostar. Vi robijake but avlas, te intrego dyes po varisosko trono trubulas te beshav, inke vi atunchi o trono anda somnakaj te avlas. O rom anda kodo rakhadyials hoj sagda feri te zhal ande luma. Anda kodo naisarav tyo lashipe.

Sar kado avri phendas o phuro rom xasajlas. Cherha laspe karing chachi rig, karing o phuro bishaldasles. Kado na themesko drom si, numa avri phirdo drom sas.

Vi reslas kaj zeleno krajieski dyiz. Bara loshasa akardasles o kraj anda pesko kher.

– Naisarav tuke kraja tyo lashipe, de me na amaleske avilom, slugako than rodav.

– Kaj soste hatyares?

– So phenes, me sogodi kerav.

– Trubultu butyi pe avlina?

– Jilesa.

– Atunchi kathe e shiladyi thaj e lapata, ker uzhipe krujal o kher. Gata te san anda fesara rakhes xamasko-pimo, thaj vi kothe shaj soves.

Cherha trin dyes patyivasa kerdas butyi. Vi sas kasavo uzhi-pe, hoj o kraj vi pe phuv shaj xalino ande bar pesko ratyako xaben.

Trito dyes ratyine phendas Cherha, hoj tele nachilas o bersh, voj zhal majdur.

– Me te mukhav kesave lashe manushes? Sima jekh shukar shej: Trezhi. Tuke davla romnyake.

– O Sunto Del te muntulma latar! Sostar o shukar charo, te nango si. E krajaskinya feri putyardi krajaskinya shaj si, kon feri te sikavelpe zhanel. Kon kiravlas

o mizméresko thaj o ratyako xaben? De man apol azhukarelma muri drago Viloja. Krajipe mig chi unzhule chi trubul. Chi jekh dyes chi birij avri te na kerav variso, na inke ande intrego trajo.

– Me cgi gindysisardom hoj chi ashes kathe pe muri krajieski vorba, de kade te pelas, le mandar kadi posoty, ande soste shel somnakaj si.

– Nais tuke, de chi trubulma le krajieske somnakaja. Traisaravma pe muro manro. De te kames te desma variso, de mange kodo dymanticko korrako lanco so ande krajaskinyaki korr si. Majfeder sikavlas ande muri Vilojaki korr,

thaj avlasma jekh seroipe hoj kathe phirdom.

E krajaskinya sigo kaj peski korr xutyildas, kaj pesko korrako lanco. Kamlas te phenel, hoj kado aba na, kado chi del, de lako dad duma das:

– Na sunujles, Trezhi! De kothe leske lashe jilesa. Dikhesa, kinav tuke kaver ande sunto grotesko foro. Cherha mukh te lelles, lashe thaneste avla.

Trezhi avri las o korrako lanco anda peski korr, thaj kothe dasles le shaveske.

Cherha unzulmas kaj peski posoty, dikhelas hoj naj xuvardi. Kana zhanglas hoj na, atunchi ande peski posoty shuttas o lanco.

Sidyardes dyes das lenge, te na gindijpe le podarkasa.

Sar avri reslas anda dyiz bari shudri balval phurdasles.

– Mishto avlas khere te lav mure punre – gindijaspe Cherha – ke avel o jivend, thaj aba vi azhukarables.

Karing o baro themesko drom las pesko drom. Sar zhalas, sama las hoj sode but zhambi si po drom, so le vurdona pengi rotasa mudarde.

– Chorre zhambi! Sostar avile avri pe drom? – vazdas opre jekha zhamba Cherha ande pesko vast, thaj kamlasla. De kodi avri xuttylas anda lesko vast traimos, sastes e zhamba, de na zhambake, so na jekh shavo tordyilas angla leste thaj kade das duma:

– Na ame kamasas te avas avri po drom, o Zeleno kraj kerdas anda amende zhambi, ke andre gelam ande gyiz pe lesko akharipo. Pala kadi sar zhambi shudas amen avri p odrom. Te nashastar chi zhanglam kesave sigo zhanas le vurdona.

– Tume sa manusha san? Sar si hoj tu anda zhamba palpale kerdyilan manushke?

– Me kado chi zhanav. De loshav hoj manush kerdyilom. Vi kodoleske loshav hoj zhuvindo som.

– Óho, muri dejaki angrusnyi shaj kerdas! – las ande godyi Cherha. – Dikhas feri!

Las peska angrusnyasa te unzol kaj sako zhamba. Sar kaj zhamba reslas e angrusnyi shavo kerdyilas. Kana vi e majpalunyi perdal kerdyilas, kade das duma:

– Naisaras tuke tyo zhutipe, tyo lashipe! Shun pe mande!

Sar zhas khere po drom po chachi rig avla jekh kaver drom, zha pe kodo tele. Sar zhasa dikhesa le amalesko sobro, kasko shero anda olmo si. Rodeles opre! Te zhanes zhutisar pe leste, chi bunusaresa.

Dyes dine jekhavrestar. Sakon gelas pe pesko drom. Cherha unyi phuva gelas, vorta zhalas po themesko drom, maj dikhlas pe chachi rig o kaver cino drom, pe savesko duj riga but kashta sas, kade dur chi dikhlas lendar.

Aba pashal reslas kaj sobro, kana dikhlasles. O chachipo kodo si, hoj anglunes na o sobro dikhlas, anglunes jekh shukar somnakune balenga sheja dikhlas, kon angla o sobro pej phuv luludya sholas ande glazha. Kana e shej pe leste dikhlas, Cherha chi zhanglas chi duma te del. Kesave shukar vuneci jakha sas la somnakune balenga sheja sar jekh luludyake.

– Sar bushos? – pushlas Cherha.

– Sani.

– Me Cherha som. Situt rom?

– Najma. Tut romnyi?

– Najma – phendas Cherha. So vi chaches si, ke chi xoxadas, feri chi phendas avri, hoj khare azhukarelles e Viloja. Pushlas e shej? Ugyi hoj na.

De sigo pala kaver las te vorbil o shavo, ke ande leske godyi das hoj sostar avilas tele pala lasho drom.

– Kado si le olomeske she-resko amal?

– Kado.

Inke kesavo! Kado sobro kesavo si, pala soste vorbilas mange muro dad, kon das mange jekh cino somnakuno sobro. Vi anglal lasles. Dikhelasles. Kesavo shukar inke nas.

– Sunto Del, te zhanos te zhutisaran pe kado rashaj, pe kado amal. Sosko nasul shaj si leske kathe te tordyol ande jekh than ando shil, ando brishind, ando jiv. E angrusnyi – das ande Cherhaski godyi. – Hajkam vi kathe zhutil e angrusnyi. – Vi anglal lasla, thaj cirdasla perdal pe le amalesko sobro kathar lesko shero zhikaj punre.

Hasnisardas e angrusnyi, ke sigo las te vazdel peske vasta o amal, kasko shero anda olmo si. Kana mishkisardas peske kokala, duma das:

– Naisarav tyo zhutipe, Cherha. Aba dulmut azhukaravtu. Maki, e choxanyi kerdas ande mande sobro. Ande xanzhvalipe shuttas pe mande armaja, ke pe sako chorro manush zhutisardom kon ande muro drom avilas. Inke jekhar naisarav tyo zhutipe. Me tuke dav le rashajengo somnakaj.

Pala jekh kasht tele pelas jekh poko. Bare ushtyapesa sikavlas o drom.

– Sani, av! – das duma Cherha la shejake.

Sani zhalas pala leste.

O poko ande pashutno vesh ingerdasle. Ashilas pasha avri shindo kasht. O kasht aba xuvardo sas. Andre barilasles e char. Avri slobodisarde le kashtes, ande soste jekh bari tigaja somnakaj, dye-mantura, kuch bara garadyonas. Kethane avri vazdine e tigaja. Sas karing dopash mazha.

Cherha shindas jekh thulyi kranzha, perdal cirdas pej tigajake kan, thaj ingernasla khare ande Telunyi-India, hoj inke angla o jivend khare te resen. Hoj kon ingerles e phari tigaja? Haj o Cherha thaj o Olomeske sheresko amal. Sani feri zhalas pala lende.

Vi resle khare baxtyasa, thaj ande vrama. Hoj kon diklasle ke aven? Haj e Viloja. Chumidelas le Cherhas, kaj feri zhanlas. Cherha sigo angla las o lanco so kathar kra-jaskinya las, la Vilojake dasles. Sasla losh, de banges dikhlas pej somnakune balengi shej. Gindyijas ke o amal si lako rom, na le Cherhas kamel te lel. Duma te del chi tromalas, tehara vi kade avri zhandyol sogodi. Cherhaski dej lasho xaben kerdas lenge. Pala ratyako xaben sakon las te hodyinyin.

Kaver dyes majpharo sas. Cherhaske sas te phenel le duj shejange, hoj kamel len, sa dujen. Chi zhanel te losarel. Le sheja chi duma chi denas, maj line te roven. Apol pachasa kerdyle, hoj Cherha lele romnyake s adujen.

Vi kerde o abav. Negro, o vajda ande vilojako koloraslo biblia ginadas opre lenge, sar kethane dasle. Mashkar kado andre ushtyadas e Pipi, le cherhaski pheny. Sigo fajilas le amaleske. Vi romnyake lasla. Thaj line le abaveski voja te keren pe ehta tema.

Pala abav o Cherha chi mukhlas kethane le duj romnya, hoj te na xanpe. Vilojake ande Also-sögön, Saniake ande Felsosögön kerdas jekh-jekh baro kher. Jagusesa keradas jekh bo, so pestar pekel. O bo kerel lenge sogodi lashipe. Chi trubul te kiraven. Ande pengo intrego trajo feri xan, pen, voja keren, khelen, pachasa trajon. Cherha sar jekh raj phirel kathar jekh romnyi kaj kaver romnyi. Sogodi but podarka ingrel lenge.

Vi adyes baxtales trajon savora zhene. La Viloja aba shov shavora si, la sania shtar.

Maj bisterdem! Cherhaski dej, thaj lesko dad pachasa kerdyle ande Cherhasko trajo, so zhangline te keren? Anda shero keren, feri lokhes phenen anda pende:

– Kon zhanglino, hoj kesavo lasho si amaro shavo?

Kade sas, chaches sas. Cherha thaj leske duj romnya sogodi fajni xamaskonca azhukaren le nyamon.

Paramicha phendas:
Cséplő János, 71 bershengo
O kidipeski vrama, than:
1968, Németfalu

Paramicha boldas:
Nagy Ludmilla

– agor –

A TÁRSADALMI MEGÚJULÁS OPERATÍV PROGRAM ANTI-DISZKRIMINÁCIÓS PROGRAMOK TÁMOGATÁSA A MÉDIÁBAN CÍMŰ PÁLYÁZATI FELHÍVÁS „A” KOMPONENSÉHEZ

Roma és fogyatékkal élő személyek médiaképzése és -foglalkoztatása

Kiíró szerv: Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

A támogatás célja:

A konstrukció átfogó célja, hogy a média eszközeinek felhasználásával a diszkriminációval fenyegetett, hátrányos helyzetű társadalmi csoportok (elsősorban a romák, a fogyatékosok, valamint a nők) társadalmi befogadását erősítsük, az irántuk megnyilvánuló előítéleteket és hátrányos megkülönböztetésüket csökkentsük annak érdekében, hogy elősegítsük mind a társadalmi, mind a munkaerő-piaci integrációjukat.

**A pályázat benyújtásának határideje:
2009. július 20.**

Pályázók köre:

Jelen pályázati kiírás keretében a 2007. január 1. előtt alakult olyan nonprofit szervezetek lehetnek Pályázók, amelyek létesítő okiratában/alapszabályában szerepel az alábbi tevékenységek legalább egyike:

- hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése;
- emberi és állampolgári jogok védelme;
- a magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségekkel kapcsolatos tevékenységet végeznek, valamint az alábbi besorolás alá tartoznak:
 - egyéb egyesület,
 - közalapítvány,
 - egyéb alapítvány,
 - egyesülés,
 - közhasznú társaság, illetve a 2007. július 1-jét követően átalakulással létrejövő közhasznú tevékenységet folytató nonprofit gazdasági társaságok (Kft., Zrt., Bt., Kkt.).

Konzorciumi Partnerként (későbbiekben Partner) pályázhatnak olyan 2007. január 1. előtt alakult szervezetek, amelyek létesítő okiratában/alapszabályában szerepel a fenti tevékenységek legalább egyike és/vagy tudományos tevékenység, kutatás, nevelés és oktatás, ismeretterjesztés, egyéb képzési tevékenység és/vagy elektronikus, illetve nyomtatott médiatevékenység, valamint az alábbi besorolás alá tartoznak:

- nonprofit szervezetek,
- egyéb egyesület,
- közalapítvány,
- egyéb alapítvány,
- egyesülés,
- közhasznú társaság, illetve a 2007. július 1-jét követően átalakulással létrejövő közhasznú tevékenységet folytató nonprofit gazdasági társaságok (Kft., Zrt., Bt., Kkt.);

- képző intézményként a fentebb felsorolt szervezeteken kívül az alábbi költségvetési szervek: központi felügyelt költségvetési szerv; helyi önkormányzat által felügyelt helyi költségvetési szerv; helyi kisebbségi önkormányzat által felügyelt költségvetési szerv;
- foglalkoztatóként a fentebb felsorolt szervezeteken kívül: közös vállalat, korlátolt felelősségű társaság, részvénytársaság.

Felhívjuk a figyelmet, hogy a támogatott projektek megvalósítása során beszerzésre kerülő eszközök, szolgáltatások beszállítóit a vonatkozó közbeszerzési szabályok betartásával kell kiválasztani, a kedvezményezett konzorciumi partnere nem lehet beszállító!

Konzorciumban történő pályázás esetén a fent felsorolt szervezeteknek a konzorcium létrehozására irányuló együttműködési megállapodást kell kötni az útmutató mellékletét képező megállapodási minta alapján.

A konzorciumi tagok száma legfeljebb 5 lehet, Pályázóval együtt. Egy szervezet legfeljebb az „A” komponensre benyújtott két pályázatban vehet részt, de csak egy pályázatban lehet Pályázó.

Rendelkezésre álló forrás:

A pályázat meghirdetésekor a konstrukció keretében a támogatásra rendelkezésre álló teljes keretösszeg 1 500 000 000 Ft, amelyből az „A” komponens tervezett keretösszege: 500 000 000 Ft. A Közép-magyarországi Régió területén a tervezett keretösszeg legfeljebb 30%-a, azaz **legfeljebb 150 000 000 Ft** kerül felhasználásra.

A támogatás formája:

A Pályázó működési támogatásának nem minősülő, visszafizetési kötelezettség nélküli végleges juttatásban részesül.

A pályázatok benyújtásának módja, helye és határideje:

A pályázat magyar nyelven, kizárólag a pályázati adatlapon, elektronikusan és papír alapon nyújtható be. A projektadatlap sem tartalmában, sem alakjában nem változtatható (elektronikus benyújtás esetén 1 példányban, papír alapon 1 eredeti és 1 másolati példányban).

Kézzel írott pályázatok feldolgozására nincs lehetőség.

A csatolandó melléleteket elektronikusan (CD) és papír-alapon kell benyújtani, ajánlott küldeményként vagy gyorspostai szállítás igénybevételével a következő címre:

Társadalmi Megújulás Operatív Program Anti-diszkriminációs média programok és jogvédő tevékenység támogatása c. pályázatos konstrukció

TÁMOP-5.5.4.A-09/1

ESZA Európai Szociális Alap Nemzeti Programirányító Iroda Társadalmi Szolgáltató Kht.
1385 Budapest, Postafiók 818.

Amennyiben a pályázatot csomagként kívánja feladni, a csomagon az „ESZA Európai Szociális Alap Nemzeti Programirányító Iroda Társadalmi Szolgáltató Kht. (ESZA Kht.) 1134 Budapest, Váci út 45. C épület” címzést kell feltüntetni.

Kérjük, hogy a CD-lemez tokján jól láthatóan tüntesse fel
a Pályázati Felhívás kódszámát (TÁMOP-5.5.4.A-09/1), a Pályázó nevét és címét.

A pályázatok benyújtása 2009. június 22-től **2009. július 20-ig** lehetséges.

A TÁRSADALMI MEGÚJULÁS OPERATÍV PROGRAM ANTI-DISZKRIMINÁCIÓS PROGRAMOK TÁMOGATÁSA A MÉDIÁBAN CÍMŰ PÁLYÁZATI FELHÍVÁS „B” KOMPONENSÉHEZ

A diszkrimináció csökkentésének elősegítése a médián keresztül

Kiíró szerv: Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

A támogatás célja:

A konstrukció célja a diszkriminációval fenyegetett közösségek társadalmi és munkaerő-piaci beilleszkedésének elősegítése. E cél elérése érdekében a konstrukció kettős megközelítést alkalmaz: egyrészt a médiumokban alul-reprezentált romák és fogyatékkal élők médiaszakmákra való képzését célozza, másrészt olyan hiteles, pozitív média-képet kialakító médiaműsorok, termékek megjelentetését ösztönzi, amelyek elősegítik a társadalmi szemléletváltást, csökkentik a társadalmi előítéletességet és diszkriminációt, ezáltal növelik a társadalmi befogadást.

A pályázat benyújtásának határideje: 2009. július 20.

Pályázók köre:

Lásd az „A” komponens pályázati felhívásában.

A konzorciumi tagok száma legfeljebb 2 lehet, Pályázóval együtt. Egy szervezet legfeljebb a „B” komponensre benyújtott két pályázatban vehet részt, de csak egy pályázatban lehet Pályázó.

A pályázat tartalma:

Felhívjuk a figyelmüket, hogy a konstrukció keretében „A” komponens meghirdetésére is sor került. **Jelen „B” komponensre csak azok a Pályázók nyújthatnak be pályázatot, akik az „A” komponensre is pályáztak.** A „B” komponens keretében benyújtott pályázatok értékelésére csak e feltétel teljesülése esetén kerülhet sor, azaz a kizárólag „B” komponensre benyújtott pályázatok automatikusan elutasításra kerülnek!

Továbbá felhívjuk a figyelmüket, amennyiben mind az „A”, mind a „B” komponensre benyújtanak pályázatot, a két komponensben vállalt tevékenységeknek egymással összhangban kell lenniük!

Rendelkezésre álló forrás:

A pályázat meghirdetésekor a konstrukció keretében a támogatásra rendelkezésre álló teljes keretösszeg 1 500 000 000 Ft, amelyből a „B” komponens tervezett keretösszege: 1 000 000 000 Ft. A Közép-magyarországi Régió területén a tervezett keretösszeg legfeljebb 30%-a, azaz **legfeljebb 300 000 000 Ft** kerül felhasználásra.

A támogatás formája:

A Pályázó működési támogatásának nem minősülő, visszafizetési kötelezettség nélküli végleges juttatásban részesül.

A pályázatok benyújtásának módja, helye és határideje:

Lásd az „A” komponens pályázati felhívásában.

Kérjük, hogy a CD-lemez tokján jól láthatóan tüntesse fel a Pályázati Felhívás kódszámát (TÁMOP-5.5.4.B-09/1), a Pályázó nevét és címét.

A pályázatok benyújtása 2009. június 22-től **2009. július 20-ig** lehetséges.

A pályázati feltételekkel, tudnivalókkal kapcsolatosan információkat az NFÜ honlapján talál (<http://www.nfu.hu>), felvilágosítást pedig a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség telefonos ügyfélszolgálatára nyújt. Az NFÜ ügyfélszolgálatának kék száma: 06-40/638-638

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

**PÁLYÁZAT KISEBBSÉGI KOORDINÁCIÓS
ÉS INTERVENCIÓS TÁMOGATÁS (2009) ELNYERÉSÉRE**

**A Miniszterelnöki Hivatal Kisebbség- és Nemzetpolitikáért
Felelős Szakállamtitkársága pályázatot hirdet
a „Kisebbségi koordinációs és intervenciós keret”
(a továbbiakban: Előirányzat) 2009. évi felhasználására.**

A pályázat benyújtásának határideje: folyamatos, 2009. november 1-jéig

Ki vehet részt:

Pályázatot nyújthatnak be magyarországi

- kisebbségi oktatási, kulturális és tudományos intézmények,
- kisebbségi települési és területi önkormányzatok,
- kisebbségi társadalmi szervezetek (kivéve: biztosító egyesületek, pártok, munkáltatói/munkavállalói érdekképviseleti szervek),
- kisebbségi feladatokat ellátó (helyi) önkormányzatok, intézmények, alapítványok, közalapítványok, polgári jogi társaságok, közhasznú társaságok, nonprofit gazdasági társaságok, egyházi szervezetek és egyéb nonprofit szervezetek.

A pályázat leírása:

Az előirányzat elsősorban a pályázó önhibán kívüli működési zavarainak elhárítására használható fel. *Különösen indokolt esetekben* támogatás nyújtható az előirányzat terhére kisebbségpolitikai szempontból kiemelten fontos oktatási, kulturális, művészeti, közművelődési, tudományos, hitéleti, mediarendezvények, projektek (továbbiakban: rendezvények) más forrásból nem finanszírozható eseti résztámogatására.

A támogatás vissza nem térítendő, bruttó támogatást jelent.

A pályázatban igényelhető támogatási összeg felső határa nincs korlátozva, ugyanakkor a döntéshozó a támogatást a kértnél alacsonyabb összegben is megállapíthatja.

A támogatás folyósítására elsősorban utófinanszírozás formájában, a nyertes pályázó által benyújtott és a Miniszterelnöki Hivatal illetékes főosztályai által ellenőrzött és elfogadott elszámolások alapján, kizárólag pénztárazatnál nyitott számlára, banki átutalással kerülhet sor.

**A pályázat benyújtására az előirányzat kimerüléséig, de legkésőbb
2009. november 1-jéig van lehetőség.**

Pályázati dokumentáció (adatlap és nyilatkozat) letölthető a Miniszterelnöki Hivatal Kisebbség- és Nemzetpolitikáért Felelős Szakállamtitkárságának honlapjáról:
a www.nek.gov.hu oldalról.

OLVASSUNK MAGUNKRÓL!

Kedves Olvasóink!

Ezúton is szeretnénk megköszönni érdeklődésüket lapunk iránt. Örömmel tapasztaljuk, hogy olvasóköreink folyamatosan bővül, s lapunkat egyre többen olvassák honlapunkon (www.lungodrom.hu) keresztül is.

A nagy érdeklődésre való tekintettel új kezdeményezést indítunk **Olvassunk magunkról!** címmel.

- Szeretné megismertetni települése hagyományait másokkal is?
- Ismer szakmai és regionális összefogást, a szervezetek közötti együttműködés kialakítását szolgáló modellértékű programokat?
- Kulturális programon vett részt és jól érezte magát?
- Példaképként tekint valakire, aki életpályájával mások számára is minta lehet?

Fesztivál, falunap, képzési program, szakmai együttműködés?

Írjon róla, hogy mások is megtudják!

Várjuk olvasóink írásait a településükön, a megyéjükben, a régióban történő eseményekről!

Leveleiket, fényképeiket várjuk szerkesztőségünk címére:
5000 Szolnok, Aranka u. 3.

A Szerkesztőség

MEGRENDELŐ

Megrendelem az LD című roma lapot

..... példányban, az alábbi címre:

Megrendelő neve:

Címe:

.....

Előfizetési díj
egy évre: 3600,- Ft,
fél évre: 1800,- Ft,
negyedévre: 900,- Ft

*A megrendelőlapot és az előfizetési díjat
a szerkesztőség címére kérjük eljuttatni:*

5000 Szolnok, Aranka u. 3.

Telefon:

(06) 56/420-110

*Előfizethető rózsaszínű
postai utalványon.*

FELHÍVÁS

**Tatárszentgyörgyön,
a 2009. február 23-án történt tragédia során
egy öt éves kislány és édesapja veszítette életét.
Az eset során a család lakóháza
és minden vagyona megsemmisült.**

**Kérjük, amennyiben lehetősége van rá,
támogassa adományával az árván maradt családot.**

Adományát az alábbi számlaszámra utalhatja:

**Jakab Renáta, Tatárszentgyörgy
Örkényi Takarékszövetkezet Tatárszentgyörgyi
Kirendeltsége**

Számlaszám: 65500020-30038133-61000008

Antidiszkriminációs Ügyfélszolgálati Hálózat

A hálózatban részt vevő ügyvédek

Borsod-Abaúj-Zemplén megye

Dr. Kiss Éva
3527 Miskolc,
Széchenyi út 35.
Tel: 06 (46) 354-811

Dr. Főnyedi Béla
3980 Sátoraljaújhely,
Kossuth tér 5.
Tel: 06 (47) 322-955

Bács-Kiskun megye

Dr. Szente Zsolt
6400 Kiskunhalas, Tó u. 36.
Tel: 06 (77) 428-064, 423-612
Fax: 06 (77) 428-064

Baranya megye

Dr. Olt György
7700 Mohács, Kossuth u 51.
Tel: 06 (69) 510-315

Békés megye

Dr. Lipták András
5540 Szarvas.
Arató Pál u. 1/1.
Tel: 06 (66) 216-004

Csongrád megye

Dr. Simonné
Dr. Báron Zsuzsanna
6930 Makó,
Kálvária u. 94.
Tel: 06 (62) 219-015

Fejér megye

Dr. Dobai Lajos
8000 Székesfehérvár,
Börgyár út 2.
Tel: 06 (22) 313-463

Győr-Moson-Sopron megye

Dr. Karcagi-Mészáros Zsolt
9023 Győr, Hunyadi u. 13.
Tel./Fax: 06 (96) 442-968

Heves megye

Dr. Keindlné
Dr. Patyi Zsuzsanna
3360 Heves, Arany J. út 15.
Tel: 06 (36) 545-155

Hajdú-Bihar megye

Dr. Czakó Marianna
4031 Debrecen,
Kishegyesi út 38. fsz.
Tel: 06 (52) 541-657, 541-658
Mobil: 06-20/384-3853

Komárom-Esztergom megye

Dr. Kiss Juhász István
2800 Tatabánya,
Ságvári E. u. 15.
Tel: 06 (34) 323-185

Pest megye

Dr. Lázók Tibor
Dr. Várhelyi W. Péter
Budapest VII. ker.
Dohány u. 76. (OCÖ)
Tel.: 06-1-322-8903/115 mellék

Dr. Molnár Iván
2740 Abony,
Kossuth tér 1.
Tel: 06 (53) 360-135,
360-136/106 mellék
Fax: 06 (53) 360-064

Somogy megye

Dr. Kócsó József
7400 Kaposvár,
Szent Imre u. 14. 1/8.
Tel: 06 (82) 413-906

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye

Dr. Lőkös Eleonóra
4400 Nyíregyháza,
Hősök tere 9.
Tel: 06 (42) 407-468

Dr. Ferenczy Róbert
4600 Kisvárd,
Szent László út 57.
Tel: 06 (45) 421-523

Jász-Nagykun-Szolnok megye

Dr. Fancsalí Ágnes
5000 Szolnok, Szapáry út 19.
Tel: 06 (56) 420-110

Tolna megye

Dr. Sümegi Helga
7090 Tamási, Rácvölgy 7.
Tel: 06 (74) 474-977
Fax: 06 (74) 570-110

Nógrád megye

Dr. Farkas Imre
2660 Balassagyarmat,
Rákóczi fejedelem u 18.
Tel: 06 (35) 505-995
Fax: 06 (35) 300-782

Veszprém megye

Dr. Harcos Gábor
8200 Veszprém,
Szabadság tér 15.
Tel: 06 (88) 329-489

Zala megye

Dr. Németh Györgyi
8800 Nagykanizsa
Teleki u. 14.
Tel: 06 (93) 312-749

Vas megye

Dr. Kabay Gábor
9700 Szombathely,
Óperint u. 1.

László Pál munkája

